

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport z badania ewaluacyjnego projektu systemowego Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie pt:

„Razem po etat”

realizowanego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL

Raport zawiera 44 strony – został sporządzony w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, z czego dwa egzemplarze otrzymuje Zleceniodawca i jeden Wykonawca.

Katarzyna Hołownicka
Członek Zespołu Badawczego

InfoAudit Sp. z o.o.
02-954 Warszawa, ul. Kubickiego 19 lok 2

Krzysztof Czerwiński
Członek Zespołu Badawczego

Katarzyna Krok-Czyż
Kierownik Zespołu Badawczego

Tomasz Pawłowski
Członek Zespołu Badawczego

Zamawiający:

Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie
ul. Nowy Rynek 14
87-500 Rypin

Wykonawca:

InfoAudit Sp. z o.o.
02-954 Warszawa, ul. Kubickiego 19 lok 24
Tel. 22 894 35 81, fax.: 22 858 90 08
e-mail: ewaluacja@infoaudit.com.pl; www.infoaudit.com.pl

Podsumowanie

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania ewaluacyjnego projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie pt. „Razem po etat” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. W wyniku realizacji badania rekomenduje się utrzymanie następujących praktyk, które przyczynią się do podniesienia jakości i skuteczności projektu w najbliższych latach:

- *Utrzymanie wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, jako najskuteczniejszej formy wsparcia.*
- *Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci stażu, jako skutecznej formy aktywizacji zawodowej (zwłaszcza młodych bezrobotnych), która umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego i w konsekwencji zdobycie zatrudnienia.*

Wykonawca postuluje także o realizację zaleceń o charakterze kluczowym z punktu widzenia sytuacji na lokalnym rynku pracy i dużej liczby osób z wykształceniem zawodowym, która nie może znaleźć sobie miejsca pracy a także wzrostem liczby firm dzięki środkom z projektu:

- *Opracowanie strategii kompleksowego wsparcia rozwoju edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie rypińskim w kontekście wymagań współczesnego rynku pracy.*
- *Monitoring efektywności i trwałości pozytywnych efektów wsparcia w ramach projektu, w szczególności wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Monitoring na poziomie województwa pozwoliłby na ocenę całościową tej formy wsparcia w regionie. Badanie to umożliwiłoby wypracowanie rekomendacji w zakresie zmian poprawiających efektywność i skuteczność tej formy wsparcia i zaproponowanie zmian o charakterze systemowym.*

Dodatkowo Wykonawca podnosi w niniejszym Raporcie dwie kwestie zmian o charakterze systemowym związanych z warunkami udziału i realizacji poszczególnych form wsparcia i aktywizacji bezrobotnych, które zachęcałyby zarówno pracodawcę do zatrudniania takiej osoby oraz samego bezrobotnego do wzięcia udziału w danej formie wsparcia:

- *Wprowadzenie zasady kompleksowości rozwiązań kierowanych do osób wspieranych przez Powiatowy Urząd Pracy np. w postaci poradnictwa – doradztwa – pośrednictwa przy wszystkich formach aktywnego wsparcia dla bezrobotnego.*

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- *Opracowanie systemu zachęt do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia i do udziału w aktywnych formach aktywizacji osób bezrobotnych w celu zwiększenia udziału tej grupy osób w projekcie oraz dostosowanie form wsparcia do potrzeb tej grupy bezrobotnych np. o kompleksowy system refundacji wyposażenia stanowiska pracy dla osób 50+ oraz szkoleń zamawianych przez pracodawcę.*

Streszczenie

Niniejszy raport prezentuje wyniki przeprowadzonego badania ewaluacyjnego mającego na **celu ocenę jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie pt. „Razem po etat” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia uczestników.**

Ewaluacja ma charakter badania mid-term – jest realizowana w połowie okresu wdrażania projektu. Ocena poprawności wdrażania dokonywana w trakcie trwania projektu wraz z rekomendacjami może w znacznym stopniu zainicjować poprawę trafności, skuteczności oraz efektywności prowadzonych działań w najbliższych latach i wpłynąć w sposób bezpośredni na dostosowanie zakresu wsparcia bezrobotnych w ramach projektów systemowych realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie.

Raport zawiera następujące elementy:

- Podsumowanie;
- Streszczenie;
- Spis treści;
- Wprowadzenie opisujące cele i zakres badania;
- Opis zastosowanej metodologii wraz z koncepcją badań;
- Opis wyników ewaluacji zawierający ocenę jakości projektu pod kątem przyjętych pytań badawczych;
- Wnioski i rekomendacje.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

Problemy lokalnego rynku pracy to przede wszystkim dominacja sektora rolniczego w zatrudnieniu mieszkańców powiatu. Wśród bezrobotnych dominują osoby młode – ponad 60% bezrobotnych stanowią osoby, które nie ukończyły 35 roku życia. Znaczny jest także odsetek osób o niskim poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych – ponad 60% stanowią osoby

z wykształceniem niższym niż średnie. Stopa bezrobocia w powiecie jest wysoka i wynosiła w 2009 roku 20,3% czyli więcej niż średnia wojewódzka wynosząca 15,8%.

Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie za cel ustanowił „*podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom zarejestrowanym w tut. PUP jako bezrobotne, w tym w szczególności osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy*”. Osiągnięcie tego celu opiera się na realizacji zaplanowanych działań w postaci staży, jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, szkoleń oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Dominującą formą wsparcia były staże oraz szkolenia.

Cel projektu wpisuje się w problematykę lokalnego rynku pracy. Projekt objął wsparciem bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a zwłaszcza kobiety, osoby długotrwale bezrobotne i osoby młode.

Powiatowemu Urzędowi Pracy udało się w całości zrealizować zaplanowane wskaźniki. Projekt objął wsparciem zakładaną, a nawet większą liczbę osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Udało się zrealizować także wszystkie zaplanowane formy wsparcia. Pod względem wykształcenia uczestników projekt w największym stopniu objął wsparciem osoby o wykształceniu ponadgimnazjalnym. Bezrobotni z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym stanowili 25,03% wszystkich uczestników projektu.

Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie nie miał problemów z zarządzaniem projektem. Działania realizowane były terminowo. Komunikacja beneficjenta systemowego z otoczeniem była właściwa – zarówno z uczestnikami projektu jak i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu.

Projekt okazał się użyteczny dla jego uczestników. Większość badanych (53%) uczestników projektu jest zdania, że pomoc uzyskana w ramach projektu przyczyniła się do zmian w ich życiu zawodowym. Najczęściej poprawę własnej sytuacji dostrzegają badani, którzy otrzymali jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pozostałe formy wsparcia także okazały się skuteczne.

Najmocniejszą stroną projektu w opinii badanych jest dobra współpraca z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie – tego zdania jest aż 38% badanych. Badani docenili dobre miejsce oraz ciekawy sposób realizacji projektu. Co więcej, w opinii badanych projekt nie miał słabych stron – potwierdza to 72% badanych.

Projekt okazał się użyteczny dla jego uczestników, a co najważniejsze trwały. Po zakończeniu udziału w projekcie 42% badanych jest obecnie zatrudniona a 7% prowadzi własną firmę. W sumie zatem prawie połowa badanych jest zatrudniona lub prowadzi firmę. W znalezieniu

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zatrudnienia najbardziej skuteczne okazały się staże oraz przygotowanie zawodowe - po ich odbyciu około połowy badanych, którzy skorzystali z tych form wsparcia jest obecnie zatrudniona. W przypadku samozatrudnienia najbardziej skuteczne okazały się jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 88,89% badanych, którzy je otrzymali prowadzi obecnie własną firmę. Wskaźnik ten należy jednak zweryfikować w przyszłości - po okresie minimum 12 lub 24 miesięcy od daty otrzymania środków na rozpoczęcie działalności. Bezrobotny ma, bowiem obowiązek utrzymać swoją firmę przez okres 12 miesięcy, z kolei przez okres 24 miesięcy może korzystać z ulg w opłatach na świadczenia społeczne. Okres 24 miesięcy jest, więc bardziej miarodajnym dla oceny rzeczywistej trwałości tej formy wsparcia.

Dla uczestników projektu największe znaczenie miał wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności, możliwość nawiązania kontaktów z pracodawcami oraz możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu. Co więcej, większość badanych jest zdania, że dzięki udziałowi w projekcie podwyższyli swoje kwalifikacje – tego zdania jest 43% badanych uczestników projektu. Znaczny odsetek badanych dzięki udziałowi w projekcie znalazł pracę (63%) lub nauczył się samodzielnie jej poszukiwać (38%).

Spis treści

Podsumowanie.....	2
Streszczenie	3
I. Wprowadzenie	7
1.1. Cel badania.....	7
1.2. Zakres badania	7
II. Opis zastosowanej metodologii	10
III. Opis wyników badania	13
3.1. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze realizacji projektu	13
3.1.1. Sytuacja na powiatowym rynku pracy w kontekście zapisów dokumentów strategicznych powiatu	13
3.1.2. Opis sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu rypińskiego –analiza danych zastanych	14
3.2. Przebieg realizacji projektu.....	20
3.2.1. Założenia projektu i dobór instrumentów rynku pracy	20
3.2.2. Stopień realizacji celów projektu	23
3.2.3. Zarządzanie i wdrażanie projektu.....	25
3.3. Ocena efektów projektu z punktu widzenia jego uczestników	25
3.3.1. Struktura próby badawczej.....	25
3.3.2. Zmiany w życiu zawodowym.....	30
3.3.3. Mocne i słabe strony projektu	32
3.3.4. Użyteczność i trwałość wsparcia.....	33
IV. Wnioski i rekomendacje	38
4.1. Trafność	38
4.2. Skuteczność.....	38
4.3. Użyteczność	39
4.4. Trwałość.....	40

I. Wprowadzenie

1.1. Cel badania

Głównym celem badania ewaluacyjnego jest: **ocena jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie pt: „Razem po etat” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia uczestników.**

Osiągnięcie celu głównego jest możliwe dzięki zrealizowaniu wytyczonych w badaniu sześciu celów szczegółowych:

1. Ocena stopnia, w jakim cele projektu odpowiadają problemom lokalnego rynku pracy,
2. Ocena stopnia realizacji zamierzonych celów projektu, ocena sposobu zarządzania projektem oraz jego wdrażania, stopnia, jakości współpracy z lokalnymi instytucjami, zaangażowanymi w realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
3. Identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją projektu systemowego (w tym związanych z zarządzaniem projektami i ich wdrażaniem),
4. Ocena sposobu doboru instrumentów rynku pracy pod kątem ich adekwatności do celów projektu,
5. Ocena użyteczności oferowanego wsparcia z punktu widzenia uczestników projektów,
6. Ocena trwałości działań podejmowanych w projekcie w okresie, co najmniej 6 miesięcy od zakończenia przez uczestników udziału w projekcie.

1.2. Zakres badania

Badanie obejmuje projekt „Razem po etat” realizowany przez **Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie** w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL, którego okres realizacji to lata 2008 – 2013. Przedmiotem badania będzie wdrażanie projektu w latach 2008 – 2009.

Projekt ten ma charakter projektu systemowego polegającego na dofinansowaniu działań realizowanych przez instytucje administracji publicznej. W ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL projekty systemowe realizowane są przez powiatowe urzędy pracy, natomiast instytucjami nadzorującymi są Wojewódzkie Urzędy Pracy.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Działania realizowane w ramach Priorytetu VI mają na celu poprawę zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. Beneficjentami systemowymi są powiatowe urzędy pracy, których zadaniem jest realizacja założeń Poddziałania 6.1.3 za pomocą różnych form wsparcia, takich jak:

- szkolenia
- staże
- przygotowanie zawodowe dorosłych
- prace interwencyjne
- wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawną, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej

Poszczególne instrumenty rynku pracy cechują się różną skutecznością i są dedykowane różnym grupom odbiorców. Nie można więc kierować się logiką prowadzącą do wyboru jedynie najskuteczniejszych instrumentów np. jednorazowej dotacji na założenie działalności gospodarczej. Choć jednorazowe środki mają niemal stuprocentową skuteczność, to pamiętać należy, że forma ta posiada różnego rodzaju ograniczenia. Po pierwsze, zarezerwowana jest dla specyficznej grupy bezrobotnych tj. osób, które dysponują odpowiednim wykształceniem, kwalifikacjami i pomysłem, który ma szansę odnieść sukces na rynku. Po drugie, skuteczność tego instrumentu może być pozorna i weryfikuje się po upływie dwóch lat od momentu założenia działalności, kiedy to przedsiębiorca traci przysługujące mu przywileje. Ogólnie więc, wskazane jest stosowanie wielu instrumentów, gdyż każdy z nich ma swoje zarówno wady jak i zalety. Przykładowo, staże charakteryzują się niższą skutecznością niż jednorazowa dotacja na założenie działalności gospodarczej, niemniej są instrumentem, który młodym ludziom umożliwia zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych. Należy jednak pamiętać, że skuteczność staży w dużej mierze zależy będzie od profilu pracodawcy. W przeciwieństwie do przedsiębiorstw prywatnych staż w jednostkach sektora finansów publicznych rzadko generuje nowe miejsca pracy. Z kolei właściciel firmy zdecyduje się na zatrudnienie stażysty, o ile będzie zadowolony z jakości jego pracy.

Uczestnikami projektów realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL są osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, zwłaszcza zaś osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy definiowanymi przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) jako: bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego, o którym mowa w art. 50 ust. 2 pkt. 2, albo kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia,

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotni niepełnosprawni.

Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie wpisuje się zatem w problematykę Poddziałania 6.1.3 PO KL. Intencją projektu „Razem po etat” jest odpowiedź na zidentyfikowane przez PUP problemy związane z bezrobociem na terenie powiatu rypińskiego poprzez realizację zakładanego we wniosku celu głównego jakim jest: *„podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom zarejestrowanym w tut. PUP jako bezrobotne, w tym w szczególności osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy”*.

Formy wsparcia mające przyczynić się do osiągnięcia celu głównego to: staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz szkolenia. Dodatkowo uczestnicy projektu zostali objęci pomocą w postaci Indywidualnych Planów Działania. Kompleksowe wsparcie zostało także przyznane części uczestników korzystających z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej – część z nich została przeszkolona z zakresu podstaw przedsiębiorczości. Działania w ramach projektu „Razem po etat” skierowane są do grupy uczestników zidentyfikowanych jako najbardziej zagrożonych bezrobociem. Badaniem zostały objęte następujące osoby:

- Pracownik Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie – specjalista ds. programów;
- Uczestnicy korzystający z różnych form wsparcia osób bezrobotnych oferowanych w ramach projektów.

II. Opis zastosowanej metodologii

W badaniu wykorzystano metody odpowiadające kolejnym etapom procesu badawczego:

Faza eksploracyjna – służy wstępnemu rozpoznaniu uwarunkowań projektu. Narzędzia zostały tak dobrane aby móc skutecznie zidentyfikować specyfikę projektu. W tej fazie wykorzystano analizę dokumentów związanych z projektem (Desk Research) oraz badanie jakościowe w formie pogłębionego wywiadu indywidualnego (IDI) z osobą do kontaktów roboczych, określoną we wniosku o dofinansowanie projektu systemowego.

Faza operacjonalizacji – ma na celu rozpoznanie uwarunkowań rynku pracy w powiecie. Wykorzystano analizę danych zastanych oraz analizę społeczno – ekonomiczną na powiatowym rynku pracy.

Faza obserwacji – realizacja badań w oparciu o przyjęte w poprzednich etapach cele badawcze i kryteria ewaluacyjne. Wykorzystano badanie ilościowe realizowane metodą CATI, obejmujące uczestników projektu.

Faza konkluzyjna – polega na wyciągnięciu wniosków i opracowaniu raportu końcowego z badań zawierającego wyniki i rekomendacje.

W ramach zastosowanych metod zrealizowano:

Desk research – metoda ta umożliwiła dokładne zapoznanie się z ewaluowanym projektem i zaprojektowanie badania spełniającego oczekiwania zamawiającego. W kolejnych etapach badania analiza danych zastanych pozwoliła ocenić projekt pod kątem prawidłowości jego wdrażania i osiąganych wskaźników. Analizą danych zastanych została objęta dokumentacja projektu, dokumenty programowe PO KL oraz dane statystyczne dotyczące województwa kujawsko - pomorskiego i powiatu rypińskiego. Metodą Desk Research przebadano następujące dane i dokumenty:

- Dokumentacja projektu systemowego, zrealizowanego przez PUP w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL w roku 2008 i 2009 (dokumentacja finansowa, wniosek o dofinansowanie, wniosek o płatność),
- Zapisy dokumentów programowych PO KL:
 - „Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,
 - „Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL”,

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- „Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,
- Dane statystyczne dotyczące powiatu rypińskiego i województwa kujawsko - pomorskiego pochodzące z Banku Danych Regionalnych,
- Strategia Rozwoju Powiatu Rypińskiego,
- Dane pozyskane z rejestru PUP na temat sytuacji na rynku pracy, w jakiej znajdują się uczestnicy projektu systemowego, którzy zakończyli udział w projekcie,
- Dane teleadresowe uczestników projektu PO KL 6.1.3 umożliwiające realizację badania ilościowego metodą CATI.

Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI) – wywiad indywidualny z osobą zarządzającą projektem umożliwił lepsze zrozumienie logiki projektu, dostosowanie badania ewaluacyjnego do indywidualnych potrzeb klienta a także pozwolił na identyfikację problemów związanych z jego wdrażaniem oraz ocenę współpracy wykonawcy projektu z otoczeniem. W ramach ewaluacji projektu „Razem po etat” przeprowadzono jeden indywidualny wywiad pogłębiony z osobą do kontaktów roboczych, określoną we wniosku o dofinansowanie projektu systemowego, tj. specjalistą ds. programów.

Badanie ilościowe CATI – wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo zostały przeprowadzone z 278 uczestnikami projektu. Zastosowanie badania ilościowego – ankietowego – pozwoliło na uzyskanie mierzalnych informacji od stosunkowo dużej grupy uczestników projektu, dzięki czemu możliwa była statystyczna analiza odpowiedzi z zachowaniem możliwości uogólnienia otrzymanych danych na całą populację. Analiza statystyczna pozwala nie tylko na przedstawienie rozkładu otrzymanych danych, ale także na wyłapanie istotnych statystycznie zależności między nimi. Badanie ilościowe w formie ankiety skierowanej do uczestników projektu okazało się użyteczną metodą prowadzącą do poznania rezultatów i oddziaływania interwencji. Informacje zebrane w trakcie realizacji badania przyczyniły się do uzyskania informacji dotyczących wszystkich aspektów projektu i opinii uczestników na te tematy, ich oceny zasadności projektu, trudności i barier związanych ze zdobyciem zatrudnienia.

W trakcie realizacji badania zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

Trafność – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych instrumentów pod kątem realizacji celów projektu, celu Działania 6.1 PO KL, celów szczegółowych Priorytetu VI PO KL, celu szczegółowego nr 1 PO KL, a także ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji EFS.

W szczególności kryterium pozwoli na ocenę tego, w jakim stopniu cele projektu odpowiadają potrzebom i priorytetom danego obszaru. (m.in. W jakim stopniu działania w projekcie odpowiadają potrzebom powiatu i są skierowane do grup najbardziej narażonych na pozostawanie bez zatrudnienia).

Skuteczność – rozumiana jako stopień, w jakim wdrażane w projektach działania, poprzez wykorzystane instrumenty rynku pracy, przyczyniają się do realizacji celów projektu, celu Działania 6.1, celów szczegółowych Priorytetu VI, celu szczegółowego nr 1 PO KL. W szczególności kryterium to pozwoli na ocenę tego do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania na poziomie produktów, rezultatów i oddziaływania zostały osiągnięte (m.in. Czy zakładane efekty zostały osiągnięte i czy pojawiły się jakieś dodatkowe efekty poboczne, które z instrumentów realizowanych w programie przyniosło najlepsze efekty).

Użyteczność – rozumiana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy, a także ocena czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników i do jakiego stopnia oddziaływanie projektów odpowiada potrzebom grupy docelowej, w szczególności uzyskana zostanie odpowiedź na pytanie o to, jaki było zainteresowanie odbiorców, czy byli zadowoleni z pomysłu, sposobu i efektów.

Trwałość – rozumiana jako użyteczność w dłuższym okresie czasu, a więc ocena czy i w jakim stopniu zmiany sytuacji zawodowej uczestników projektów, wywołane oddziaływaniem projektu są zauważalne w okresie co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie. W szczególności kryterium to pozwoli na ocenę tego, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem projektu będą trwały po jego zakończeniu (m.in. ile z osób zdobyło pracę i ją utrzymało). Dodatkowo jakie można określić przykłady dobrych praktyk- zarówno z punktu widzenia efektów projektu – dla uczestników projektu, oraz z punktu widzenia organizacji i planowania projektu – dla beneficjentów.

III. Opis wyników badania

3.1. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze realizacji projektu

3.1.1. Sytuacja na powiatowym rynku pracy w kontekście zapisów dokumentów strategicznych powiatu

Wedle najnowszych regulacji Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, samorząd powiatu, w ramach polityki rynku pracy, winien opracować i realizować program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy, który jest częścią Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W przypadku powiatu rypińskiego programem takim jest Strategia Rozwoju Powiatu Rypińskiego.

W kontekście sytuacji na powiatowym rynku pracy strategia omawia zagadnienia związane z ogólną sytuacją społeczno – gospodarczą. Punktem wyjściowym jest charakterystyka demograficzna powiatu ilustrująca zmiany w strukturze ludności na przestrzeni lat. Dane statystyczne wskazują na zmniejszanie się zaludnienia oraz stabilną strukturę ludności pod względem płci. Widoczny jest także przyrost ludności w wieku produkcyjnym co powiązane jest z dużym odsetkiem ludności młodej w populacji powiatu.

Struktura demograficzna w dużym stopniu determinuje trendy związane z aktywnością zawodową mieszkańców powiatu. Duży udział rolnictwa w zatrudnianiu mieszkańców powiatu determinuje wysoką stopę bezrobocia. Wśród bezrobotnych duży jest odsetek osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym, podstawowym i niższym, a także osób bez stażu pracy. Wśród działalności gospodarczych zarejestrowanych w powiecie dominują firmy handlowo – usługowe, budowlane i produkcyjne. Niewielka ilość firm jest związana z typowo rolniczym charakterem powiatu. Co więcej dominują małe i nierentowne gospodarstwa rolne. Konieczna jest zatem modernizacja rolnictwa.

Powyższe zjawiska są bezpośrednio powiązane z sytuacją ekonomiczną ludności. Wedle danych statystycznych przytoczonych w strategii dużym problemem jest ubożenie gospodarstw domowych w powiecie oraz duże zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej. Wśród głównych przyczyn ubożenia i korzystania z pomocy społecznej dominuje bezrobocie.

W obliczu przytoczonych danych niezbędne wydaje się podjęcie przez władze powiatu działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji mieszkańców powiatu w zakresie podejmowania i utrzymywania zatrudnienia. Jednym z celów strategii powiatu jest: „*Powiat rypiński z dobrze rozwiniętym rolnictwem, infrastrukturą techniczną, instytucjami społecznymi, przedsiębiorczością oraz wykorzystanymi walorami przyrodniczymi i turystycznymi*”. W kontekście rynku pracy powiat zamierza osiągnąć następujące wyniki:

poszerzenie sieci szkół ponadgimnazjalnych i ich ofert kształcenia, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, działania na rzecz pozyskiwania inwestorów oraz rozwijanie systemu przekwalifikowań dla osób poszukujących pracy.

Rozwijanie oferty szkół ponadgimnazjalnych oraz dostosowywanie profilu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy jest kluczowe z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy przyszłych absolwentów. Kierunki kształcenia w zawodach, które są poszukiwane przez pracodawców mogą w znacznym stopniu ograniczyć skalę bezrobocia. Zachęcanie inwestorów do lokowania kapitału w powiecie może natomiast przyczynić się do powstania zakładów zatrudniających mieszkańców powiatu. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości natomiast może przyczynić się do wzrostu liczebności firm dających zatrudnienie.

Priorytet VI PO KL : „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” skoncentrowany jest na aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i biernych zawodowo ze szczególnym uwzględnieniem osób do 25 roku życia bez doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, kobiet (szczególnie samotnych matek), osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych a także długotrwale bezrobotnych. Działania realizowane w ramach tego priorytetu skoncentrowane są na nacisku na podnoszenie i uzyskiwanie kwalifikacji poprzez kursy, praktyki, staże, szkolenia i inne formy zdobywania doświadczenia zawodowego, a także rozwój przedsiębiorczości w kierunku samozatrudniania.

Działanie 6. 1. realizowane w ramach Priorytetu VI ma na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych a także stworzenie warunków do rozwoju aktywności zawodowej w danym regionie. W ramach tego działania realizowane jest Poddziałanie 6.1.3., którego systemowymi beneficjentami są Powiatowe Urzędy Pracy.

Projekt „Razem po etat” w pełni pokrywa się z omówionymi powyżej założeniami strategii.

3.1.2. Opis sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu rypińskiego –analiza danych zastanych¹

Ludność i zatrudnienie

Na przestrzeni lat 2007 – 2009 bezwzględna liczba ludności zamieszkującej powiat utrzymywała się na stałym poziomie. Stała liczba ludności była charakterystyczna w tym czasie dla całego województwa kujawsko - pomorskiego, w którym nie zanotowano znacznego odpływu lub napływu ludności. Udział osób w wieku produkcyjnym w powiecie rypińskim wzrastał na przestrzeni omawianych lat i w 2009 roku wynosił 62,5%. W województwie kujawsko - pomorskim natomiast

¹ Wszystkie zestawienia ilościowe w tym rozdziale zostały opracowane na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl. Ze względu na zaokrąglenia procentowanie w niektórych tabelach wartości mogą nie sumować się do 100%

Projekt „Razem po etat” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich,

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

udział osób w wieku produkcyjnym utrzymywał się na stałym poziomie i w roku 2009 osiągnął poziom 64,7% i był wyższy niż w powiecie.

Tabela 1. Struktura ludności powiatu rypińskiego oraz województwa kujawsko - pomorskiego pod względem wieku.

	2007		2008		2009	
	powiat	Woj.	powiat	Woj.	powiat	Woj.
ogółem	34,52%	31,99%	33,84%	31,22%	33,14%	30,48%
mężczyźni do 24	36,05%	33,83%	35,39%	33,03%	34,51%	32,26%
kobiety	33,05%	30,28%	32,34%	29,53%	31,83%	28,82%
ogółem	14,30%	15,82%	14,66%	16,16%	15,02%	16,43%
mężczyźni 25-34	15,15%	16,61%	15,43%	16,98%	15,99%	17,29%
kobiety	13,48%	15,08%	13,91%	15,39%	14,09%	15,63%
ogółem	12,29%	12,70%	12,14%	12,79%	12,15%	12,95%
mężczyźni 35-44	12,80%	13,10%	12,57%	13,22%	12,64%	13,39%
kobiety	11,80%	12,33%	11,73%	12,39%	11,68%	12,53%
ogółem	15,18%	15,25%	15,10%	14,92%	14,81%	14,55%
mężczyźni 45-54	15,57%	15,43%	15,56%	15,09%	15,15%	14,73%
kobiety	14,80%	15,09%	14,65%	14,77%	14,49%	14,38%
ogółem	23,71%	24,23%	24,27%	24,91%	24,87%	25,59%
mężczyźni 55 +	20,44%	21,03%	21,04%	21,68%	21,72%	22,33%
kobiety	26,88%	27,21%	27,38%	27,92%	27,91%	28,63%

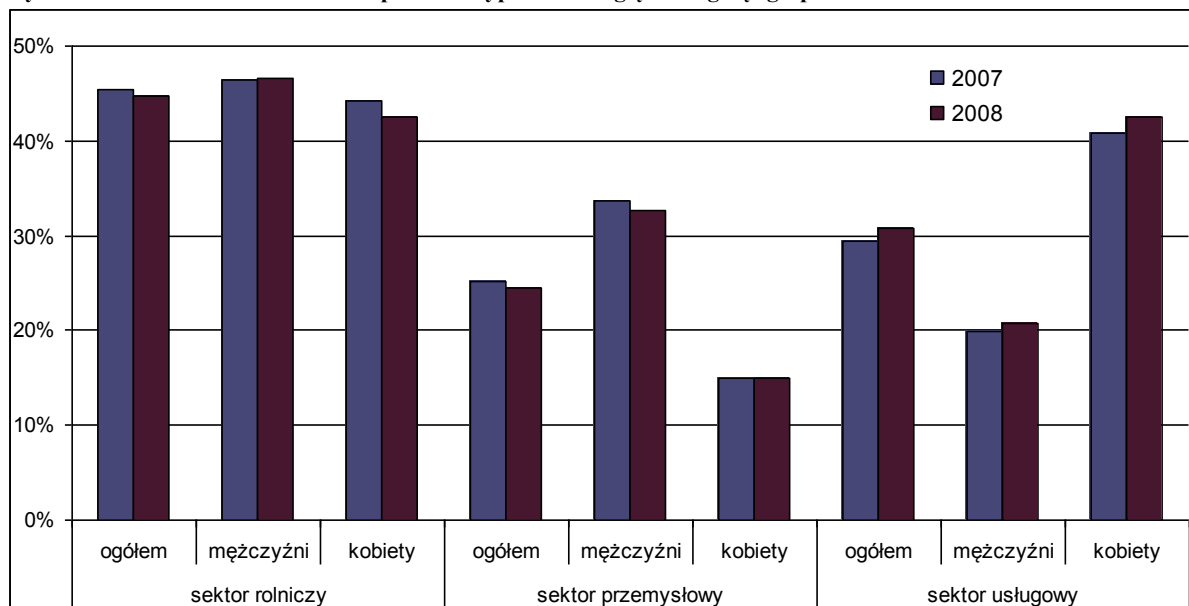
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Struktura ludności powiatu pod względem wieku była w okresie omawianych lat stabilna. Dane statystyczne dotyczące wieku ludności na przestrzeni lat pokazują, że nie nastąpił gwałtowny spadek lub wzrost udziału żadnej z kategorii wiekowych. Jedynie w niewielkim stopniu zmalał odsetek osób poniżej 25 roku życia oraz wzrósł odsetek osób w wieku 55+. Jeśli chodzi o płeć nie ma zasadniczych różnic w udziałach poszczególnych grup wiekowych. Więcej jest mężczyzn do 24 roku życia oraz kobiet po 55 roku życia. Zestawiając dane powiatu rypińskiego z danymi dla całego województwa kujawsko - pomorskiego widać wyraźnie, że w powiecie jest większy udział osób młodych w populacji – o 3 punkty procentowe, jednak tendencja do spadku odsetka młodych charakteryzuje całe województwo. Mniejszy jest natomiast udział osób z najstarszej kategorii wiekowej – o 1 punkt procentowy. W syntetyczny sposób prezentuje to Tabela 1.

W 2008 roku w powiecie nastąpił wzrost liczebności osób zatrudnionych w stosunku do roku poprzedniego o 143 osoby, co stanowiło wzrost o 2,1% w stosunku do roku poprzedzającego. W tym samym czasie w województwie kujawsko - pomorskim nastąpił wzrost liczebności ludności zatrudnionej o 6 071 osoby (wzrost 1,3% w stosunku do roku 2007).

Wykres 1. Struktura zatrudnienia w powiecie rypińskim względu na gałąź gospodarki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Zmiany w liczbie osób zatrudnionych nie wiązały się jednak ze zmianami struktury zatrudnionych w zależności od sektora. W niewielkim stopniu zmniejszył się udział sektora rolniczego oraz przemysłowego a zwiększył się sektora usługowego. Mężczyźni częściej zatrudnieni są w sektorze przemysłowym natomiast kobiety w usługowym. Struktura zatrudnienia w powiecie ze względu na sektor gospodarki różni się od struktury wojewódzkiej. W województwie dominującym sektorem jest sektor usługowy w powiecie zaś dominuje sektor rolniczy.

Na przestrzeni lat 2007 – 2009 w powiecie zanotowano zmniejszenie liczby podmiotów gospodarczych z 3 484 do 3 309, które dotyczyło głównie przedsiębiorstw sektora prywatnego – w omawianych latach wyrejestrowano 171 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego oraz 4 sektora publicznego. Wśród zarejestrowanych firm dominują działające w branży handlowej, budowlanej, obsługi nieruchomości oraz przetwórstwo przemysłowe.

Bezrobocie

W okresie 2007-2009 nastąpiły wahania w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie. W 2008 roku obserwowany był spadek liczby bezrobotnych - o 828 osób do poziomu 2 705 osób, co stanowiło spadek o około 23% w stosunku do roku poprzedzającego. W 2009 roku liczba bezrobotnych wzrosła ponownie do poziomu 3 689 osób.

Stopa bezrobocia nieznacznie wzrosła między 2007 a 2009 z 19,2% do 20,3%, i jest wyższa niż stopa bezrobocia dla województwa wynosząca pod koniec 2009 roku 15,8%. W 2008 roku nastąpiło

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zmniejszenie się stopy bezrobocia zarówno w powiecie jak i województwie w stosunku do poprzedniego roku. Jednak w 2009 roku stopa bezrobocia wzrosła ponownie.

Tabela 2. Bezrobotni w powiecie rypińskiego oraz województwie kujawsko - pomorskim ze względu na płeć.

	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
Mężczyźni	33,46%	38,28%	34,75%	40,17%	42,23%	46,24%
Kobiety	66,54%	61,72%	65,25%	59,83%	57,77%	53,76%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie obecnie większość stanowią kobiety, jednak w stosunku do roku 2007 ich udział w ogóle bezrobotnych spadł o około 9%. Spadek odsetka kobiet wśród bezrobotnych jest ogólnie wojewódzką tendencją. Obecnie w powiecie rypińskim odsetek kobiet jest wyższy niż w województwie kujawsko - pomorskim i wynosi 57,77%.

Tabela 3. Bezrobotni w powiecie rypińskim oraz województwie kujawsko - pomorskim ze względu na wiek.

	2007		2008		2009	
	powiat	Woj.	powiat	Woj.	powiat	Woj.
ogółem	23,55%	19,75%	26,43%	21,59%	29,47%	22,88%
mężczyźni do 24	21,83%	19,78%	24,79%	21,20%	27,98%	23,05%
kobiety	24,42%	19,73%	27,31%	21,85%	30,55%	22,73%
ogółem	27,20%	28,32%	27,02%	28,11%	26,94%	28,77%
mężczyźni 25-34	23,18%	23,72%	23,30%	23,64%	24,84%	25,55%
kobiety	29,22%	31,17%	29,01%	31,10%	28,48%	31,54%
ogółem	19,62%	20,34%	18,63%	19,76%	19,00%	19,72%
mężczyźni 35-44	17,51%	18,53%	15,00%	18,01%	18,36%	18,35%
kobiety	20,67%	21,47%	20,57%	20,94%	19,47%	20,90%
ogółem	22,70%	24,29%	20,26%	23,03%	18,41%	20,91%
mężczyźni 45-54	25,13%	25,74%	22,02%	24,57%	19,38%	21,59%
kobiety	21,48%	23,38%	19,32%	22,00%	17,69%	20,32%
ogółem	6,93%	7,30%	7,65%	7,51%	6,18%	7,72%
mężczyźni 55 +	12,35%	12,22%	14,89%	12,58%	9,44%	11,45%
kobiety	4,21%	4,25%	3,80%	4,10%	3,80%	4,51%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Na przestrzeni omawianych lat w powiecie struktura wieku osób bezrobotnych uległa zmianie. Wzrósł odsetek osób bezrobotnych do 24 roku życia oraz spadł udział osób w wieku 45-54. Odsetek bezrobotnych kobiet po 55 roku życia jest bardzo niski (3,8%). Tabela 3 prezentuje strukturę osób bezrobotnych ze względu na wiek w powiecie i województwie. Z tego zestawienia widać wyraźnie, że struktura wieku bezrobotnych w powiecie nie odbiega od struktury bezrobotnych w całym

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

województwie. W powiecie wyższy jest odsetek bezrobotnych osób do 24 roku życia (różnica 7 punktów procentowych) oraz niższy osób po 55 roku życia (różnica około 1,5 punktu procentowego).

Większość bezrobotnych w województwie kujawsko - pomorskim ma wykształcenie niższe niż średnie. Obecnie wśród osób zarejestrowanych, jako bezrobotne, największa część ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,41%) oraz gimnazjalne lub niższe (33,4%). Udział osób z wykształceniem wyższym nieznacznie wzrasta i wynosi obecnie ponad 6%. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym stanowią kolejno 9,87% i 18,98% ogółu. Na przestrzeni lat 2007 – 2009 bezrobotni w województwie są coraz lepiej wyedukowani – maleje odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz rośnie udział osób z wykształceniem wyższym.

Tabela 4. Bezrobotni w powiecie rypińskim oraz województwie kujawsko - pomorskim ze względu na wykształcenie.

		2007		2008		2009	
		powiat	Woj.	powiat	Woj.	powiat	Woj.
ogółem		3,88%	4,36%	5,14%	5,45%	5,01%	6,34%
mężczyźni	wyższe	3,05%	3,72%	4,15%	4,49%	3,53%	4,78%
kobiety		4,30%	4,75%	5,67%	6,10%	6,10%	7,69%
ogółem		20,86%	19,08%	21,77%	19,29%	20,06%	18,98%
mężczyźni	policealne i średnie	15,40%	14,34%	17,02%	14,76%	16,11%	15,13%
kobiety	zawodowe	23,61%	22,02%	24,31%	22,33%	22,95%	22,29%
ogółem		7,70%	8,10%	9,61%	9,40%	10,76%	9,87%
mężczyźni	średnie	6,43%	5,34%	7,77%	6,37%	7,32%	6,98%
kobiety	ogólnokształcące	8,34%	9,81%	10,59%	11,43%	13,28%	12,35%
ogółem		21,68%	32,19%	20,22%	31,11%	22,77%	31,41%
mężczyźni	zasadnicze	24,45%	36,13%	23,83%	35,28%	26,64%	35,64%
kobiety	zawodowe	20,29%	29,75%	18,30%	28,31%	19,94%	27,77%
ogółem		45,88%	36,27%	43,25%	34,75%	41,39%	33,40%
mężczyźni	gimnazjalne i	50,68%	40,46%	47,23%	39,10%	46,41%	37,47%
kobiety	poniżej	43,47%	33,67%	41,13%	31,83%	37,73%	29,91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

W powiecie rypińskim struktura bezrobotnych ze względu na poziom wykształcenia odbiega od struktury wojewódzkiej. W województwie jest większy odsetek osób z wykształceniem wyższym (różnica około 1 punktu procentowego) oraz zasadniczym zawodowym (różnica około 9 punktów procentowych) a mniejszy z gimnazjalnym i niższym (różnica 8 punktów procentowych) oraz policealnym i średnim zawodowym (różnica około 2 punktów procentowych). W powiecie największy odsetek stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 41,39%. Prawie połowa bezrobotnych mężczyzn w powiecie ma wykształcenie gimnazjalne i niższe. Odsetek ten spada na

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przestrzeni omawianych lat jednak ciągle jest wysoki. Tak samo jak w województwie w powiecie rypińskim nieznacznie wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Zarówno w województwie jak i powiecie mężczyźni mają niższe wykształcenie niż kobiety. Udział bezrobotnych ze względu na wykształcenie w województwie oraz powiecie przedstawia Tabela 4.

Jednym z problemów w powiecie rypińskim jest długotrwałe bezrobocie oraz wysokie bezrobocie wśród osób bez doświadczenia lub z bardzo małym stażem zawodowym. W 2007 roku w powiecie rypińskim ponad 44% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby długotrwałe bezrobotne. Podobnie sytuacja wyglądała w całym województwie kujawsko - pomorskim. Niemniej odsetek osób długotrwałe bezrobotnych zmniejsza się zarówno w powiecie jak i w województwie. Jednak ciągle jest wysoki. W powiecie odsetek długotrwałe bezrobotnych kobiet jest znacznie wyższy niż mężczyzn. W województwie jest podobnie jednak różnica jest mniejsza niż w powiecie. Udział osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania na bezrobociu przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Bezrobotni w powiecie rypińskim ze względu na czas pozostawania bez pracy.

	2007		2008		2009	
	powiat	Woj.	powiat	Woj.	powiat	Woj.
ogółem	32,30%	27,18%	41,04%	35,49%	37,79%	33,23%
mężczyźni 3 miesiące i mniej	54,15%	36,66%	57,98%	45,40%	48,14%	38,90%
kobiety	21,31%	21,30%	32,01%	28,84%	30,22%	28,34%
ogółem	12,06%	14,07%	16,30%	14,66%	20,60%	18,35%
mężczyźni 3 - 6 miesięcy	13,11%	15,40%	13,83%	15,07%	19,70%	19,35%
kobiety	11,53%	13,25%	17,62%	14,39%	21,26%	17,48%
ogółem	10,93%	13,54%	13,05%	14,61%	20,90%	19,87%
mężczyźni 6 - 12 miesięcy	10,66%	14,63%	11,91%	14,25%	20,22%	20,56%
kobiety	11,06%	12,86%	13,65%	14,85%	21,40%	19,28%
ogółem	44,72%	45,20%	29,61%	35,24%	20,71%	28,56%
mężczyźni powyżej 12	22,08%	33,31%	16,28%	25,28%	11,94%	21,19%
kobiety	56,10%	52,58%	36,71%	41,92%	27,12%	34,89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Podsumowując powyższe dane w powiecie rypińskim na przestrzeni lat 2007 – 2009 można zauważyć następujące trendy:

- stabilna liczba ludności
- stabilna struktura wieku mieszkańców powiatu
- wyższy niż w województwie udział sektora rolniczego w strukturze zatrudnienia
- wzrost stopy bezrobocia

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- dominacja bezrobocia wśród osób młodych do 34 roku życia oraz osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym
- wzrost bezrobocia wśród osób młodych do 24 roku życia
- duże bezrobocie wśród mężczyzn z niskim wykształceniem
- bardzo Duży odsetek długotrwale bezrobotnych kobiet
- nieznaczny spadek stopy bezrobocia wśród osób powyżej 55 roku życia

3.2. Przebieg realizacji projektu

3.2.1. Założenia projektu i dobór instrumentów rynku pracy

Lokalne problemy rynku pracy to przede wszystkim bezrobocie, zwłaszcza wśród osób młodych oraz osób o niskim poziomie wykształcenia. W strukturze bezrobotnych osoby z wykształceniem niższym niż średnie stanowią ponad 60% a osoby do 24 roku życia prawie 30%. Niepokojącym zjawiskiem jest także długotrwale bezrobocie – w 2007 roku 45% wszystkich bezrobotnych stanowiły osoby bezrobotne dłużej niż rok. Do 2009 roku odsetek ten zmniejszył się do 21%.

Problemem jest również niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do wymagań rynku pracy. Zjawisko to jest ściśle związane z niedopasowaniem ścieżek kształcenia do wymogów współczesnego rynku. Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych jest konsekwencją tego stanu rzeczy. Spowolnienie gospodarcze oraz niewystarczająca ilość ofert pracy również kształtują obraz bezrobocia w powiecie.

Cele projektu realizowanego przez PUP w Rypinie wpisują się w problemy lokalnego rynku pracy. Główny cel projektu to „*podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom zarejestrowanym w tut. PUP jako bezrobotne, w tym w szczególności osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy*”. Realizacja wyznaczonego celu jest możliwa za pomocą wybranych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie form wsparcia jakimi są: staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, przyznanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz szkolenia.

W 2008 roku PUP w Rypinie objął w ramach projektu pomocą 549 osób, natomiast w kolejnym roku 505 osób (w tym 55 osób kontynuowało udział w projekcie z 2008 roku). Głównymi adresatami projektu są osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy, co znajduje odzwierciedlenie w statystykach bezrobocia na terenie powiatu. Mimo, iż z roku na rok sytuacja tych osób ulega w dużej mierze

poprawie, wciąż są szczególnie narażone na bezrobocie i w przypadku tych grup wkroczenie na rynek pracy jest utrudnione. W przypadku kobiet częstą sytuacją jest dyskryminacja przez potencjalnych pracodawców i postrzeganie kobiet przez pryzmat ich potencjalnego macierzyństwa, które dla pracodawcy może wiązać się z kosztami i częstymi absencjami. Osoby młode natomiast często mają wykształcenie nieprzystające do lokalnego rynku pracy, ponadto niemożność znalezienia pierwszej pracy może prowadzić do wykluczenia poza rynek pracy, a co za tym idzie dezaktualizacji nabytej wiedzy i kwalifikacji. Jeśli zaś chodzi o osoby długotrwale bezrobotne, poważnym problemem są kwestie psychologiczne związane z długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia. Apatia, brak aspiracji zawodowych i uzależnienie od innych osób są poważnymi barierami ograniczającymi szanse powrotu na rynek pracy. W przypadku osób niepełnosprawnych również często występują obawy przed wejściem na rynek pracy, ponadto pracodawcy często mają opory przed zatrudnieniem niepełnosprawnego pracownika. Osobom z terenów wiejskich natomiast ciężko jest dorównać osobom z miast pod względem wykształcenia oraz małą mobilność, przez co są mniej konkurencyjni na rynku pracy.

Aby wyrównać szanse osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, będą one kierowane do wzięcia udziału w projekcie w pierwszej kolejności. Wykonawca we wniosku o dofinansowanie założył, że w 2008 roku z 549 uczestników projektu 68 stanowić będą osoby długotrwale bezrobotne, natomiast w 2009 roku z 505 uczestników projektu 82 osoby mieli stanowić długotrwale bezrobotni.

Wykonawca określając grupy docelowe, działania oraz rezultaty wziął pod uwagę uwarunkowania lokalnego rynku pracy oraz wytyczne PO KL. Na etapie wskazywania grup docelowych, do których adresowany jest projekt, Powiatowy Urząd Pracy uwzględnił grupy potrzebujące wsparcia i będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Przystąpienie bezrobotnych do udziału w projekcie poprzedzone było rozmowami z doradcą zawodowym, aby móc dopasować odpowiedni instrument rynku pracy do potrzeb bezrobotnego. Identyfikacja potrzeb bezrobotnych oraz proponowanie im indywidualnej ścieżki rozwoju za pomocą doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy jest jednym z zaleceń Priorytetu VI PO KL. Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie zastosował się do tych zaleceń, dzięki czemu formy wsparcia mogły zostać we właściwy sposób dobrane.

Jedną z form wsparcia były szkolenia. Kierunki szkoleń zostały dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy. Tematyka szkoleń dostosowana była zarówno do zdiagnozowanych potrzeb osób

bezrobotnych jak i zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców. Adresatami tej formy wsparcia są przede wszystkim osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Kolejną formą wsparcia było przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Działanie to promuje samozatrudnienie, podnosi aspiracje zawodowe uczestników a także pozwala na ich realizację. Skierowane jest przede wszystkim do osób przejawiających postawy przedsiębiorcze. W formie zaproponowanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie działanie to ma charakter kompleksowy, gdyż zakłada także elementy doradcze i szkoleniowe z zakresu przedsiębiorczości.

Stáže są formą wsparcia przewidzianą głównie dla osób młodych, absolwentów szkół wyższych oraz pozostałych osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Bezrobocie wśród tej grupy wiekowej jest bardzo wysokie, a jedną z jego przyczyn są niskie kwalifikacje oraz brak doświadczenia zawodowego tych osób. Stáže pozwalają młodym osobom na zdobycie doświadczenia i kwalifikacji podnosząc tym samym ich szanse na znalezienie zatrudnienia po zakończeniu stażu. W projekcie przewidziano także wsparcie w postaci przygotowania zawodowego, którego celem jest umożliwienie osobom bezrobotnym nabycia praktycznych kwalifikacji do wykonywania zawodu, co w konsekwencji ułatwi im znalezienie zatrudnienia.

Przyglądając się wsparciu udzielonemu w latach 2008 i 2009 widać wyraźnie, że dominującymi formami były staże oraz szkolenia – formy te stanowiły łącznie 87% całości udzielonego wsparcia. W przygotowaniu zawodowym wzięło udział 11,6% uczestników projektu w latach 2008-2009. Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej były marginalną formą wsparcia, gdyż skorzystało z niej jedynie 1,6% wszystkich uczestników projektu.

Wszystkie formy wsparcia zaproponowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie są zgodne ze sposobami realizacji celów PO KL wymienionych w Priorytecie VI. Instrumenty rynku pracy zostały dobrane w celu zwiększenia zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy, zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób młodych, zmniejszenie bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób starszych. Wszystkie wymienione cele szczegółowe przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego jakim jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i są tym samym zgodne z celami projektu „Razem po etat”.

3.2.2. Stopień realizacji celów projektu

Powiatowemu Urzędowi Pracy w Rypinie udało się osiągnąć zaplanowane wskaźniki, w tym najważniejszy – dotyczący liczby osób, które zakończyły udział w projekcie. Tabela 6 prezentuje stopień realizacji poszczególnych wskaźników.

W projekcie wzięło udział więcej osób niepełnosprawnych, niż początkowo zakładano, co jest dużym sukcesem ze względu na duże ograniczenia w poszukiwaniu zatrudnienia jakie napotyka ta grupa bezrobotnych. Ponadto, większy niż zakładany był udział pozostałych osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy – osób długotrwale bezrobotnych, z terenów wiejskich oraz w wieku 50-64%. Wskaźniki te świadczą o dużym sukcesie projektu. Dotyczy to zwłaszcza osób w wieku powyżej 50 lat oraz osób długotrwale bezrobotnych, których aktywizacja zawodowa jest niezwykle trudna. W projekcie w dużym stopniu wzięły udział osoby będące główną grupą docelową projektów realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 – osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Powiatowemu Urzędowi Pracy w Rypinie udało się zrealizować wszystkie zakładane wskaźniki dotyczące liczebności uczestników poszczególnych form wsparcia, co świadczy o dużym zainteresowaniu projektem ze strony osób bezrobotnych.

Tabela 6. Stopień realizacji wskaźników

	Wartość docelowa wskaźnika	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji wskaźnika
Liczba osób, które zakończyły udział w projekcie	729	921	126,34%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata	276	395	143,12%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata zamieszkujących obszary wiejskie	153	249	162,75%
- w tym liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	692	898	129,77%
a) w tym liczba osób niepełnosprawnych	20	33	165,00%
b) w tym liczba osób długotrwale bezrobotnych	293	415	141,64%
c) w tym liczba osób z terenów wiejskich	307	538	175,24%
- w tym liczba osób w wieku 50-64 lata	104	163	156,73%
- w tym liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania	729	921	126,34%
Liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej	17	17	100,00%
Liczba osób bezrobotnych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu w okresie pierwszych 100 dni od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy w grupie osób młodych (15-24 lata)	204	237	116,18%
Liczba kobiet, które zakończyły udział w projekcie	469	596	127,08%
Liczba osób w wieku powyżej 45 roku życia, które zakończyły udział w projekcie	132	207	156,82%
Liczba osób objętych wsparciem w ramach projektu:	999	999	100,00%

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- w tym liczba kobiet	641	636	99,22%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata	391	433	110,74%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata zamieszkujących obszary wiejskie	212	265	125,00%
- w tym liczba osób powyżej 45 roku życia	188	228	121,28%
a) w tym liczba osób w wieku 50-64 lata	154	182	118,18%
- w tym osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	944	975	103,28%
a) w tym liczba osób niepełnosprawnych	25	36	144,00%
b) w tym liczba osób długotrwale bezrobotnych	335	447	133,43%
c) w tym liczba osób z terenów wiejskich	388	568	146,39%
Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym	999	999	100,00%
Liczba osób objętych pośrednictwem pracy	754	769	101,99%
Liczba osób objętych stażem	415	415	100,00%
Liczba osób objętych przygotowaniem zawodowym	123	123	100,00%
Liczba osób objętych szkoleniami	450	450	100,00%
Liczba szkoleń grupowych przeprowadzanych w ramach projektu	36	36	100,00
Liczba szkoleń indywidualnych przeprowadzanych w ramach projektu	4	4	100,00
Liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje - potwierdzone otrzymanym zaświadczeniem	684	892	130,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bilansu 2009

Wśród uczestników projektu ponad połowę (63,66%) stanowiły kobiety. W przypadku grup wiekowych o najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, niepokojące jest niewielkie zainteresowanie projektem osób najstarszych – powyżej 55 roku życia. Łącznie w roku 2008 i 2009 osoby w wieku 55-64 lata stanowiły jedynie 4,3% wszystkich uczestników. Lepiej sytuacja wygląda w przypadku osób młodych, gdyż stanowili oni 43,34% wszystkich uczestników w latach 2008-2009.

Niewielki odsetek osób starszych wśród uczestników projektów jest częsty w projektach systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3. Osoby starsze posiadają średnio niższe wykształcenie od obecnego młodego pokolenia. Często nie mają oni wystarczających atutów aby aktywnie poruszać się na rynku pracy. Konieczne zatem wydaje się zachęcenie pracodawców do zatrudniania osób w tym wieku np. za pomocą refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy połączonej ze szkoleniami zamawianymi przez pracodawcę. Dopiero zmiany na poziomie horyzontalnym mogą zainicjować zwiększenie udziału osób starszych w projektach systemowych.

Największa część uczestników miała wykształcenie ponadgimnazjalne (63,26%), następnie podstawowe, gimnazjalne i niższe (25,03%) wyższe (8,41%) oraz pomaturalne (3,3%).

3.2.3. Zarządzanie i wdrażanie projektu

Zarządzanie i wdrażanie projektu przebiegało prawidłowo i nie towarzyszyły mu żadne utrudnienia. Taka sytuacja była możliwa dzięki kompetentnemu zespołowi pracowników oraz dobrej komunikacji pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Rypinie a otoczeniem.

Dzięki pracy pośredników pracy i doradców zawodowych udało się dobrze zdiagnozować potrzeby osób bezrobotnych – proces rekrutacji był więc sprawny i skuteczny. Prawidłowa rekrutacja uczestników projektu, uwzględniająca ich indywidualne potrzeby i predyspozycje jest kluczowa z punktu widzenia wdrażania projektu. Tylko w ten sposób możliwe jest prawidłowe rozdysponowanie wsparcia co w konsekwencji wzmacnia skuteczność projektu. Opieka doradcy zawodowego i pośrednika pracy powinna być zatem obecna w projektach systemowych jako jedna z form wsparcia.

Komunikacja pomiędzy beneficjentem systemowym a uczestnikami projektu również była udana, co znajduje także odzwierciedlenie w danych z badania ankietowego, które omówione zostaną w dalszej części raportu.

Zespół referatu obsługi projektów, zdaniem osoby zarządzającej projektem, w zupełności wystarcza do obsługi prowadzonych projektów w tym projektu systemowego. Wystarczające były także zasoby lokalowe i sprzęt. Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie wykazał się dobrą organizacją pracy i szybkim reagowaniem na pojawiające się problemy – w razie wątpliwości urząd kontaktował się z WUPem. Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie kontaktował się także z innymi urzędami, dzięki czemu możliwa była wymiana doświadczeń, co jest dobrą praktyką i w przyszłości może przyczynić się do poprawy skuteczności projektu.

3.3. Ocena efektów projektu z punktu widzenia jego uczestników²

3.3.1. Struktura próby badawczej

Charakterystyka próby badawczej

Za pomocą ankiety ewaluacyjnej przebadano w sumie 278 uczestników ostatecznych projektu „Razem po etat”, którzy zakończyli udział w projekcie w 2009 roku. Wykonawca dokonał próby skontaktowania się minimum trzykrotnie ze wszystkimi osobami biorącymi udział w projekcie w 2009

² Ze względu na zaokrąglenia procentowanie na niektórych wykresach może nie sumować się do 100%.

Projekt „Razem po etat” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,

Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich,

Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie,

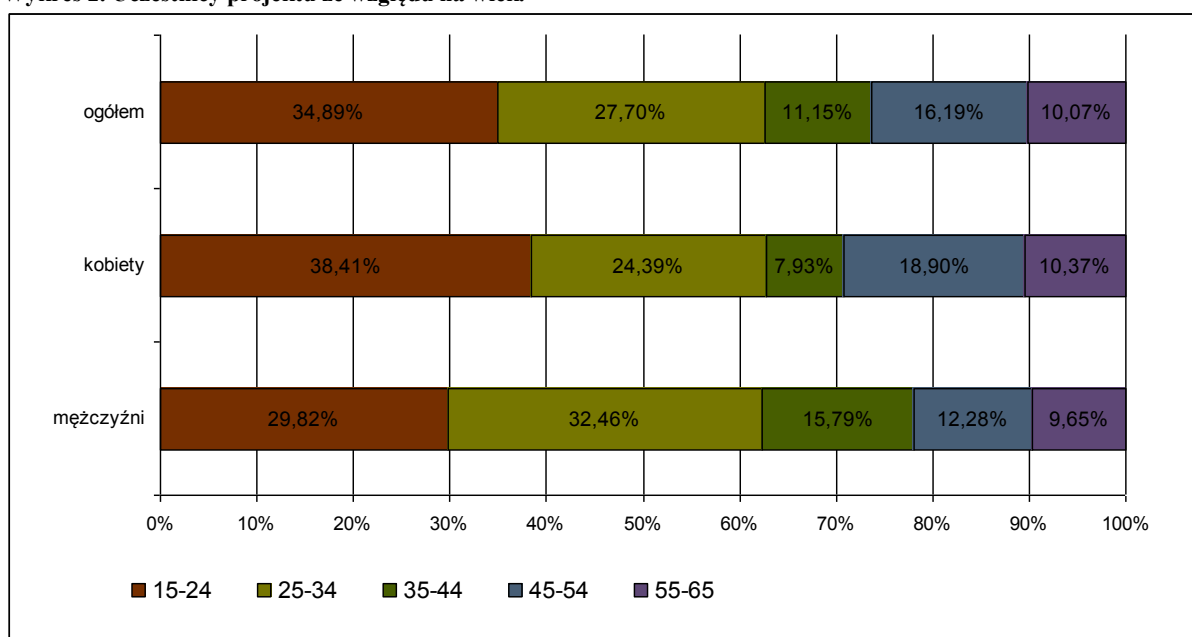
Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

roku, a do których przekazane zostały mu dane teleadresowe, dzięki czemu udało się zrealizować próbę.

Kobiety stanowiły 59% ogółu badanych. Dominowały osoby młode w wieku do 34 lat, natomiast wraz z przejściem do starszych kategorii wiekowych następował spadek liczebności uczestników, co przedstawia wykres 2. Kobiet najwięcej było do 24 roku życia, natomiast mężczyzn było najwięcej w wieku 25-34.

Wykres 2. Uczestnicy projektu ze względu na wiek.

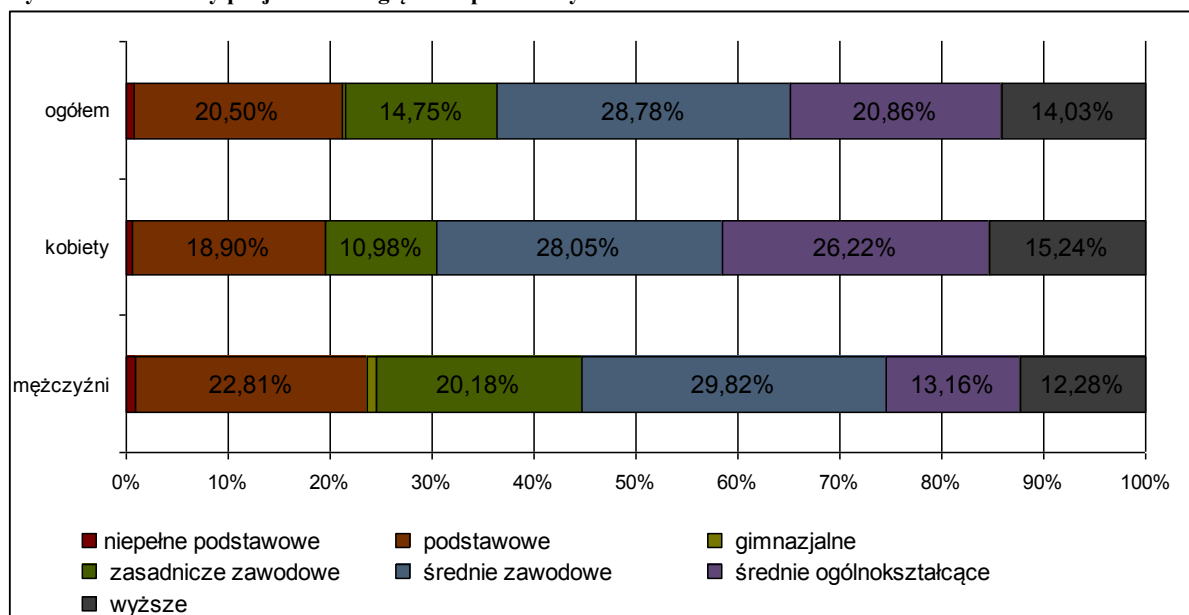

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Struktura przebadanych uczestników ostatecznych projektu „Razem po etat” odbiega od struktury bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Rypinie pod względem wieku. Jednakże grupy wiekowe, które są priorytetem w projekcie, tj. osoby do 24 roku życia oraz osoby powyżej 45 roku życia (w tym zwłaszcza osoby powyżej 50 roku życia) nie odbiegają od ogólnej struktury bezrobotnych w powiecie. Udział osób do 24 roku życia jest proporcjonalny w stosunku do ogółu bezrobotnych w powiecie w tym przedziale wiekowym. Pozytywne jest, że aż 10% ankietowanych biorących udział w projekcie to osoby po 55 roku życia.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 3. Uczestnicy projektu ze względu na poziom wykształcenia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przeważały osoby z wykształceniem średnim zawodowym (28,8%) oraz średnim ogólnokształcącym (20,9%). Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły 14,7% ogółu, natomiast osoby z wykształceniem podstawowym stanowiły 20,5%. Nie ma znaczących różnic w wykształceniu kobiet i mężczyzn. Szczegółowy rozkład częstości poziomów wykształcenia przebadanych uczestników przedstawia wykres 3.

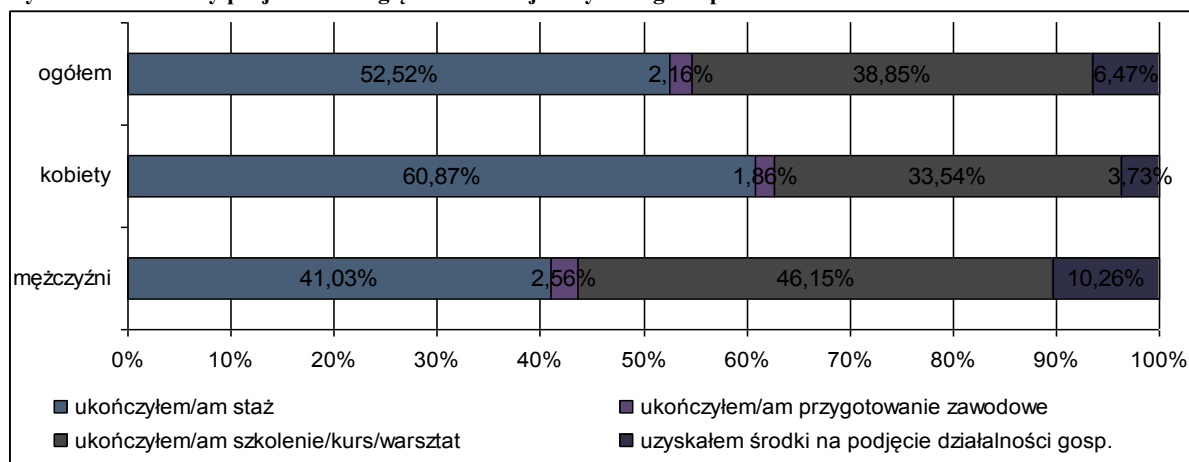
W porównaniu do ogólnej struktury bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie w badanej próbie uczestników ostatecznych projektu „Razem po etat” brakuje osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. O ile w ogólnej strukturze udział tej grupy wynosi w sumie około 41%, o tyle w badaniu 20,5% respondentów ma takie wykształcenie.

Największa część badanych uczestników skorzystała ze staży (52,5%). Prawie 40% ankietowanych korzystało ze wsparcia w postaci szkoleń. Znacznie mniej otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej (6,5%) oraz skorzystało z przygotowania zawodowego (2,2%). Strukturę uzyskanej pomocy przedstawia wykres 4. Jest ona zbliżona do struktury ogółu uczestników projektu przedstawionej w poprzednim rozdziale raportu. Pozwoli to, zatem na wnioskowanie na temat skuteczności projektu i użyteczności oraz trwałości poszczególnych form wsparcia na podstawie opinii reprezentatywnej próby uczestników projektu. Ponad 60%5 kobiet skorzystało ze staży, a co trzecia ukończyła szkolenie lub kurs. Mężczyźni prawie w tym samym stopniu brali udział w stażach co w szkoleniach i kursach.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

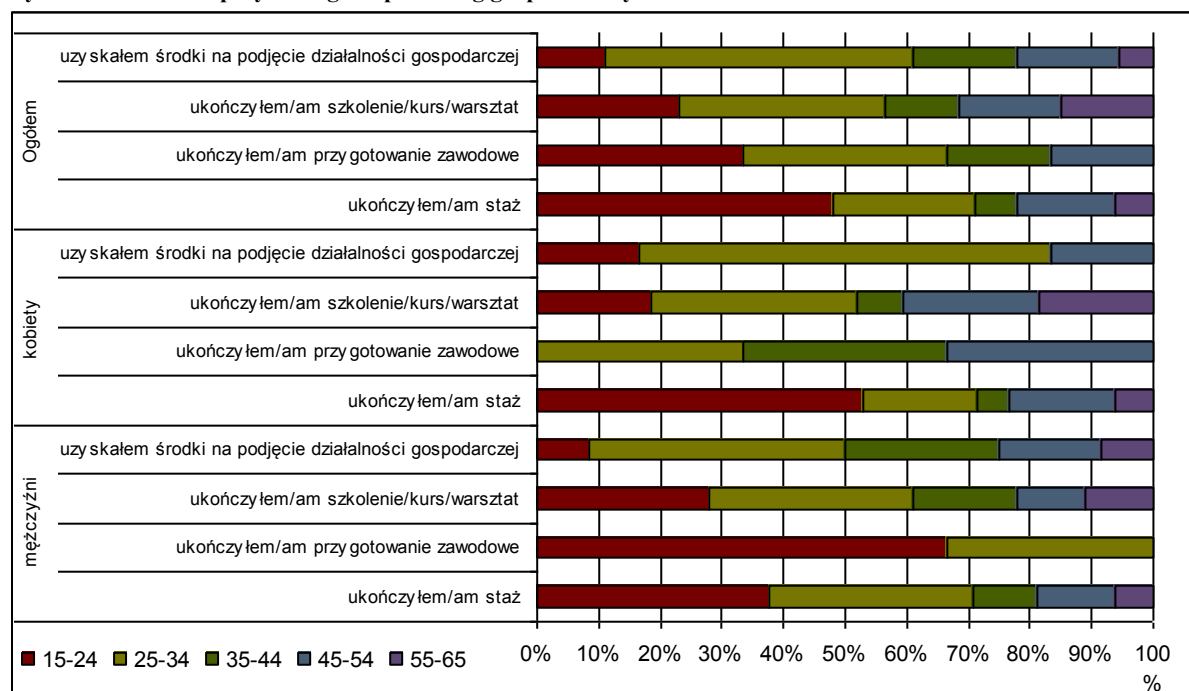
Wykres 4. Uczestnicy projektu ze względu na rodzaj otrzymanego wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, możliwość wyboru więcej niż jednej odp.

Wykres 5 przedstawia strukturę przyznanego wsparcia według grup wiekowych badanych uczestników. Widać wyraźnie, że osoby, które uczestniczyły w stażu to w większości osoby młode do 34 roku życia. Najczęściej środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymywały osoby od 24 do 35 roku życia. Osoby powyżej 55 roku życia nie korzystały z przygotowania zawodowego. Kobiety po 55 roku życia nie korzystały z przygotowania zawodowego oraz środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Mężczyźni po 45 roku życia oraz kobiety do 24 roku życia nie uczestniczyli w przygotowaniu zawodowym.

Wykres 5. Struktura przyznanego wsparcia wg grup wiekowych

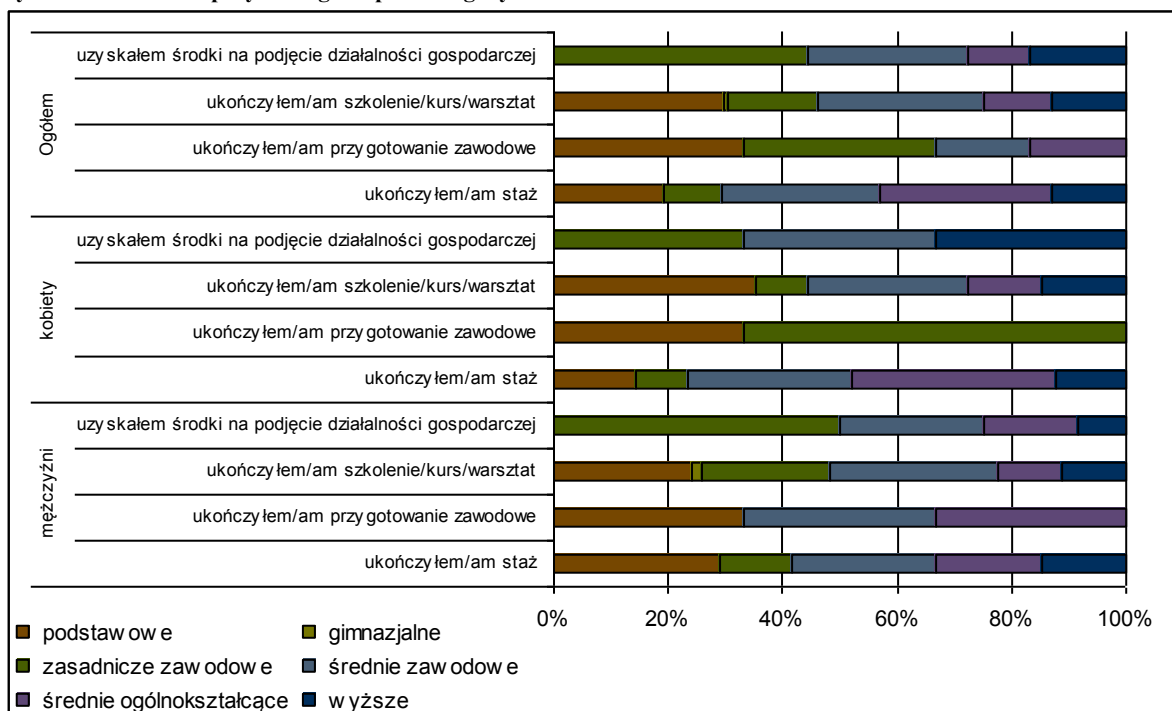

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przyglądając się formom wsparcia ze względu na wykształcenie widać, że poszczególne instrumenty rynku pracy zostały równomiernie rozdzielone między badanych uczestników projektu, jednak ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej nie korzystały osoby, które nie miały wykształcenia, co najmniej zasadniczego zawodowego. Spośród przebadanych respondentów ze staży najwięcej skorzystało osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej najczęściej otrzymywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim zawodowym. Osoby z wykształceniem podstawowym najczęściej korzystały z przygotowania zawodowego. Zarówno kobiety jak i mężczyźni z wykształceniem wyższym nie korzystali z przygotowania zawodowego. Ponadto kobiety, które ukończyły przygotowanie zawodowe miały wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe. Ankietowane osoby z wykształceniem gimnazjalnym to mężczyźni, którzy skorzystali ze szkoleń.

Wykres 6. Struktura przyznanego wsparcia wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

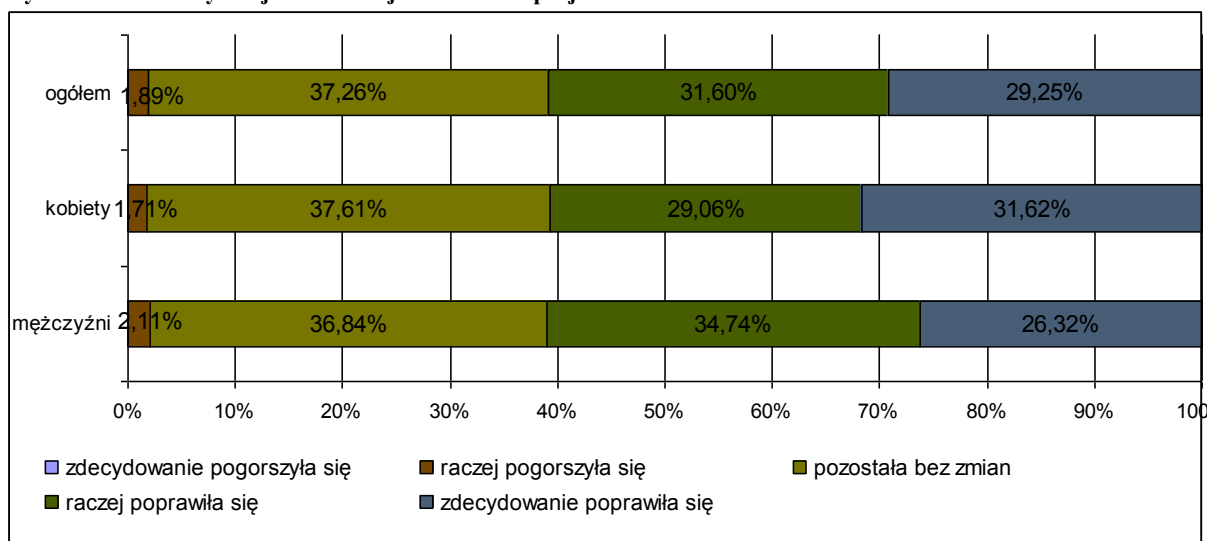
Uczestnicy na ogół samodzielnie podejmowali decyzję o udziale w projekcie, co może świadczyć o tym, że wsparcie trafiło do osób rzeczywiście zainteresowanych zmianą w swoim życiu zawodowym. Niecałe 25% osób konsultowało z kimś swoją decyzję i najczęściej był to pracownik urzędu pracy (76%).

3.3.2. Zmiany w życiu zawodowym

Projekt był użyteczny dla większości uczestników. Ponad 53% uczestników stwierdziło, że pomoc uzyskana w projekcie przyczyniła się do zmian w ich życiu. Zmiany te są pozytywne, gdyż zdecydowana większość badanych - 67% - jest zdania, że w porównaniu do stanu sprzed udziału w projekcie ich sytuacja zawodowa poprawiła się, co ilustruje wykres 7. Jedynie 1,9% twierdzi, że ich sytuacja się pogorszyła, a 37,3% uważa, iż ich sytuacja nie zmieniała się. Jeśli chodzi o płeć nie ma zasadniczych różnic pomiędzy oceną zmiany sytuacji przez kobiety a mężczyzn.

Wykres 7. Zmiana sytuacji zawodowej uczestników projektu.

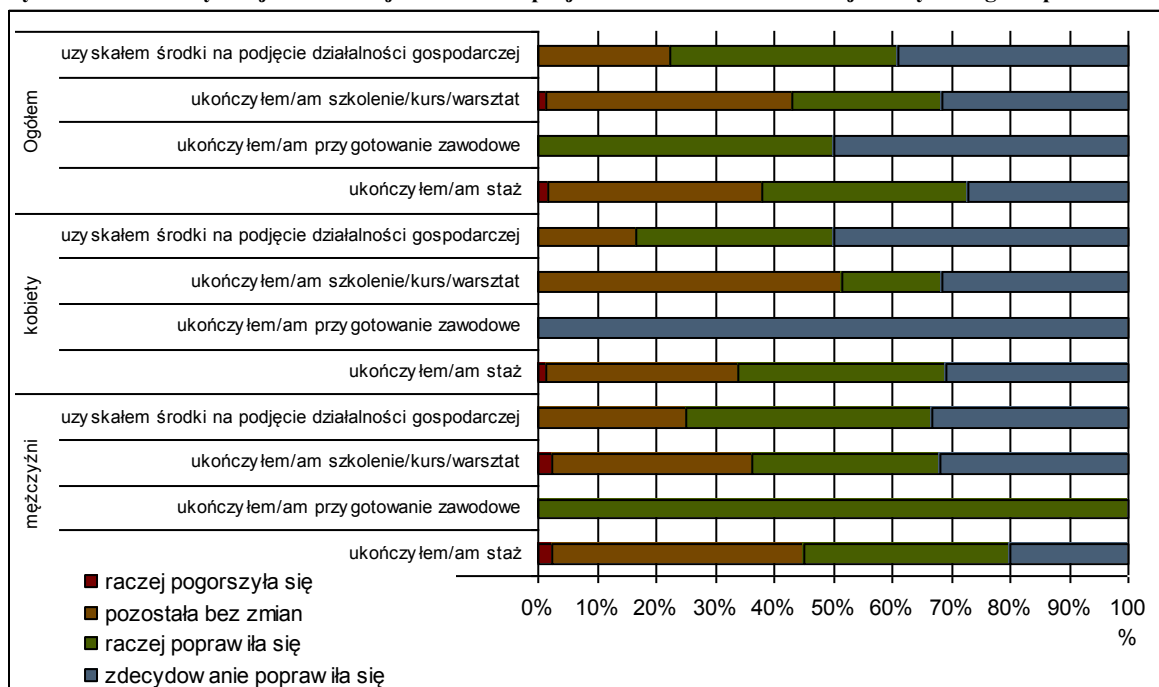

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wyniki te potwierdzają opinie dotyczące stopnia, w jakim uzyskana pomoc przyczyniła się do zmian w życiu zawodowym. Jedynie około 9% respondentów uznało, że pomoc była nieskuteczna lub bardzo nieskuteczna. Około 24% nie miało jednoznacznego zdania na ten temat, natomiast pozostałe 69% oceniło wsparcie, jako skuteczne lub bardzo skuteczne.

Poprawę własnej sytuacji najczęściej dostrzegają osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz podstawowym. Osoby z wykształceniem średnim zawodowym, gimnazjalnym oraz podstawowym w ogóle nie deklarowały, iż ich sytuacja się pogorszyła. Ankietowana osoba z wykształceniem gimnazjalnym uważa, iż jej sytuacja nie zmieniała się. Osoby po 45 roku życia nie deklarowały, iż ich sytuacja zawodowa pogorszała się. Zdecydowana poprawę własnej sytuacji najczęściej odczuwały osoby po 55 roku życia oraz między 25 a 34 rokiem życia.

Wykres 8. Zmiana sytuacji zawodowej uczestników projektu w zależności od rodzaju otrzymanego wsparcia

Źr

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przypatrując się zmianie sytuacji zawodowej uczestników w kontekście formy wsparcia jaką zostali objęci, co ilustruje wykres 8, widać wyraźnie, że najbardziej poprawiła się sytuacja zawodowa osób, które skorzystały ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz przygotowania zawodowego. Największe trudności w ocenie zmiany swojej sytuacji zawodowej mieli uczestnicy szkoleń. Ankietowani korzystający ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz szkoleń w ogóle nie deklarowały pogorszenia swojej sytuacji. Wszystkie kobiety, które ukończyły przygotowanie zawodowe wskazują, iż ich sytuacja zdecydowanie się poprawiła. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku mężczyzn, którzy ukończyli tę formę wsparcia – wszyscy deklaruje, iż ich sytuacja raczej się poprawiała.

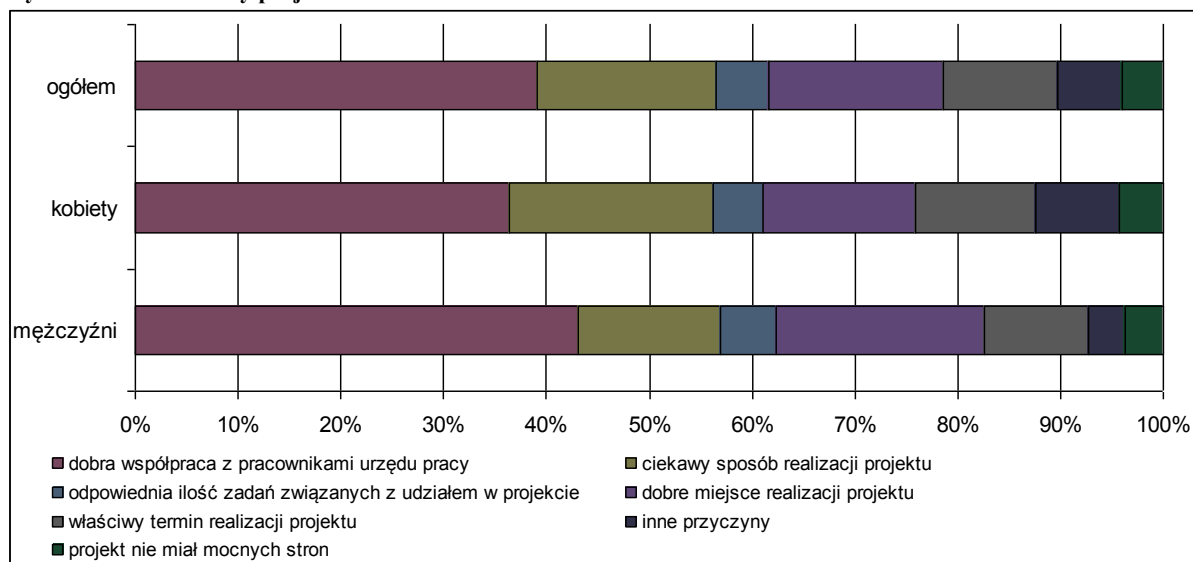
Można, zatem ogólnie stwierdzić, że projekt okazał się skuteczny i użyteczny dla badanych uczestników. Najbardziej skuteczną formą wsparcia okazały się jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, jednak pozostałe instrumenty rynku pracy także charakteryzują się dużą skutecznością. Projekt przyczynił się do poprawy sytuacji zawodowej uczestników i większość badanych (56%) po wzięciu w nim udziału lepiej radzi sobie w życiu zawodowym.

3.3.3. Mocne i słabe strony projektu

Sama informacja o charakterze ilościowym na temat statystycznej skuteczności wsparcia nie daje pełnego obrazu. Jak wykazały badania zrealizowane wśród bezrobotnych - uczestników projektu „Razem po etat”, projekt przyniósł rzeczywiste korzyści jego uczestnikom. Uczestnicy są, bowiem w większości zdania, że ich sytuacja na rynku pracy po zakończeniu projektu się poprawiła. Aby móc uzyskać pełny obraz oddziaływania projektu należy przyjrzeć się jego słabym i mocnym stronom z punktu widzenia jego uczestników.

W ocenie uczestników projektu był on dobrze zarządzany. Współpraca między uczestnikami a Powiatowym Urzędem Pracy w Rypinie przebiegała bezproblemowo. Zdecydowana większość uczestników była zdania, że w projekcie niczego nie brakowało. Dobrą współpracę z urzędnikami urzędu pracy dostrzegło ponad 38% badanych poproszonych o wskazanie, najmocniejszej strony w projekcie. Uczestnikom we współpracy z urzędnikami szczególnie podobała się ich pomocność, życzliwość, fachowość. Jedynie 8% badanych wskazało trudności we współpracy z pracownikami urzędu pracy, jako najslabszy punkt projektu. Płeć nie miała wpływu na ocenę mocnych i słabych stron projektu.

Wykres 9. Mocne strony projektu

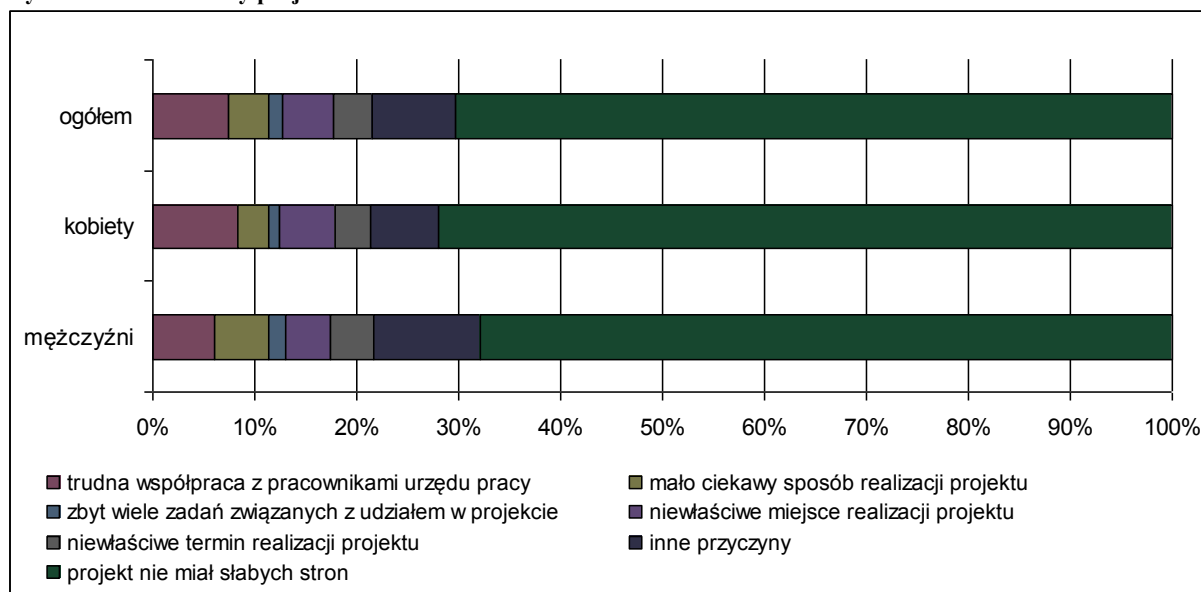

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Zdecydowana większość badanych uważa, że w projekcie niczego nie zabrakło. Respondenci rzadko wyróżniali słabe strony projektu. Zdaniem 72% badanych projekt nie miał słabych punktów.

Wykres 10. Słabe strony projektu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

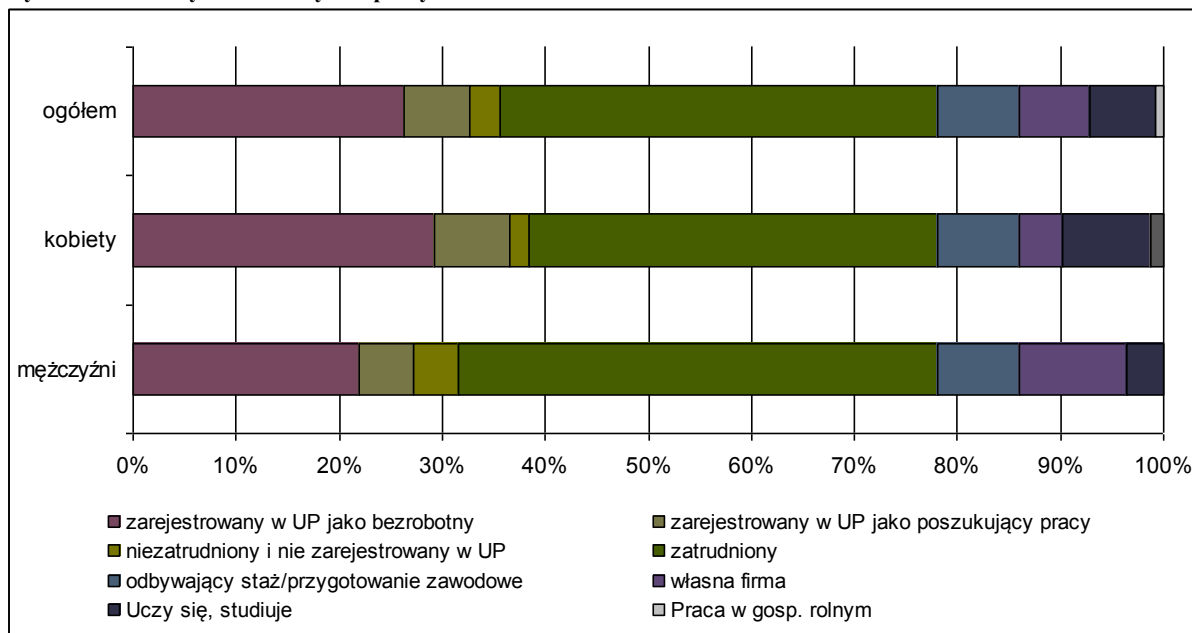
Uczestnicy docenili także miejsce, termin i sposób realizacji projektu. Można, zatem stwierdzić, że projekt z punktu widzenia uczestników był dobrze zarządzany. Dobre zarządzanie projektem przejawia się także w bezproblemowej i bardzo sprawnej współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy a także odpowiednimi zasobami PUP w Rypinie.

3.3.4. Użyteczność i trwałość wsparcia

Obecnie większość respondentów prowadzi własną firmę – około 6,8% lub jest zatrudniona – 42,4% respondentów. Kolejne 7,9% odbywa staż. Osoby te wyszły, zatem z bezrobocia. W sumie około 57% respondentów, którzy brali udział w badaniu i którzy uczestniczyli w projekcie „Razem po etat” ma obecnie zatrudnienie. W chwili badania 26,37% osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni, natomiast kolejne 6,5% nie było zatrudnionych, ale też nie zarejestrowanych w PUP. Prawie 3% było zarejestrowanych jako poszukujący pracy. Obecny status na rynku pracy badanych uczestników projektu prezentuje wykres 15.

Wykres 11. Obecny status na rynku pracy

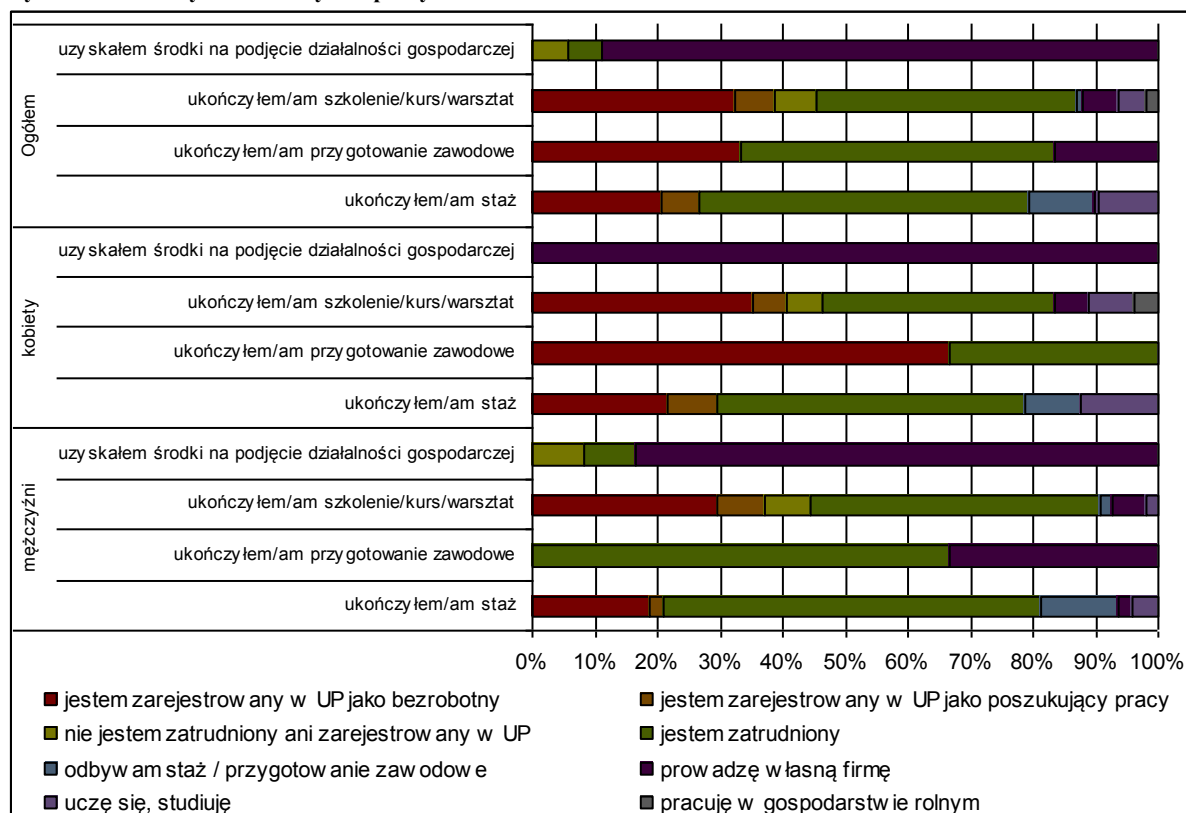
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Na podstawie przeprowadzonego badania największym odsetkiem osób zatrudnionych charakteryzuje się wsparcie w postaci staży – 50% osób, które ukończyły staż jest obecnie zatrudniona. Wysoki odsetek osób zatrudnionych widać także w przypadku uczestników, którzy skorzystali ze wsparcia w postaci przygotowania zawodowego (48% uczestników przygotowania zawodowego jest obecnie zatrudniona). Wśród osób, które uzyskały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej 89% badanych, deklaruje, że prowadzi obecnie własną firmę. Płeć nie różnicuje znacznie obecnej sytuacji na rynku pracy. Wszystkie kobiety, które otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej ciągle prowadzi firmę. Mężczyźni, którzy ukończyli przygotowanie zawodowe są albo zatrudnieni albo prowadzą własną firmę. Ponad 60% kobiet, które skończyły przygotowanie zawodowe jest obecnie bez pracy.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 12. Obecny status na rynku pracy

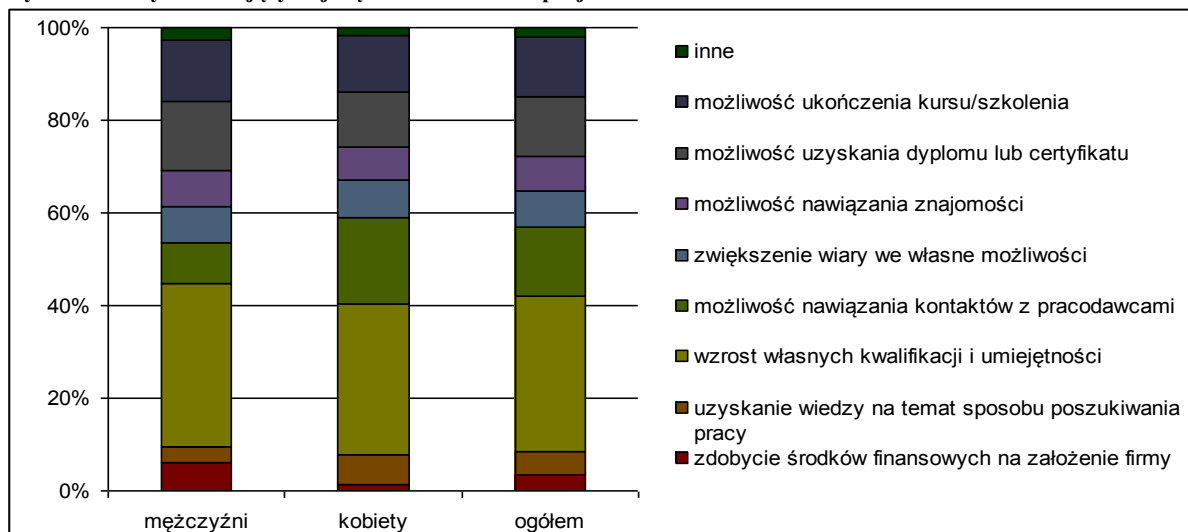
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie okazał się bardzo skuteczny i użyteczny dla jego uczestników. W przypadku osób, które uzyskały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej wskaźniki te należy jednak zweryfikować w przyszłości - po okresie minimum 12 lub 24 miesięcy od daty otrzymania środków na rozpoczęcie działalności. Bezrobotny ma, bowiem obowiązek utrzymać swoją firmę przez okres 12 miesięcy, z kolei przez okres 24 miesięcy może korzystać z ulg w opłatach na świadczenia społeczne. Okres 24 miesięcy jest, więc bardziej miarodajnym dla oceny rzeczywistej trwałości tej formy wsparcia.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

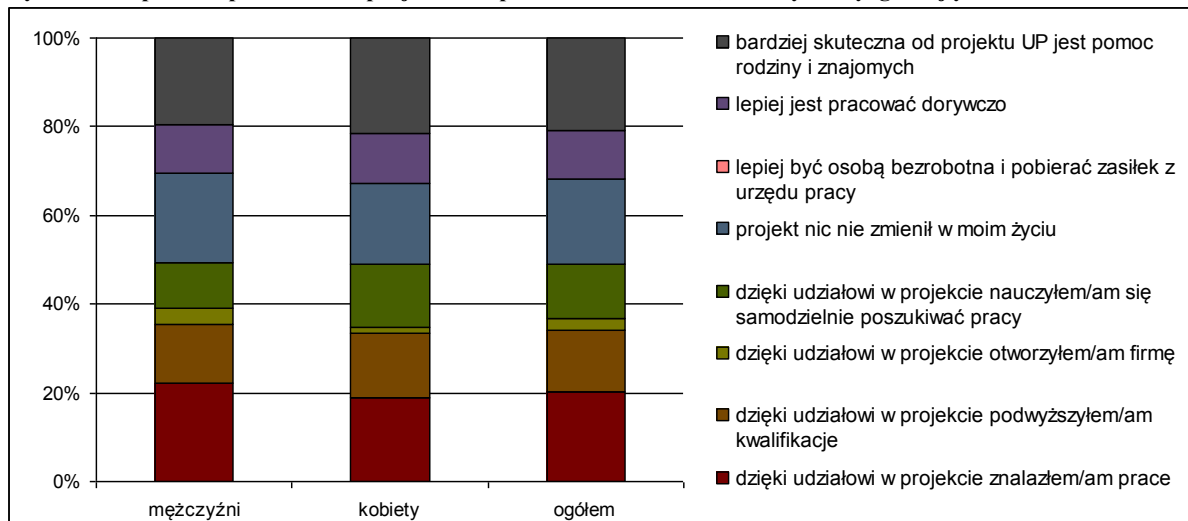
Wykres 13. Czynniki mający największe znaczenie w projekcie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Dla uczestników największe znaczenie w projekcie miała możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu (13%), możliwość ukończenia kursu lub szkolenia (13%), wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności (33%) oraz możliwość nawiązania kontaktów z pracodawcami (15%). Pozostałe możliwości okazały się mniej istotne, co pokazuje wykres 13.

Wykres 14. Opinie respondentów o projekcie na podstawie stwierdzeń, z którymi się zgadzają.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru

Wykres 14 pokazuje, jaki odsetek respondentów zgadza się z wymienionymi stwierdzeniami. Dużym sukcesem jest fakt, że prawie 43% badanych dzięki udziałowi w projekcie podwyższyło kwalifikacje, 62% znalazło pracę, 7% otworzyło własną firmę, a 38% nauczyło się samodzielnie poszukiwać pracy. Pozytywne jest, iż nikt z pośród badanych osób nie uważa, iż lepiej być bezrobotnym

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

i pobierać zasiłek z urzędu pracy, a 5,4% woli pracować dorywczo. Duży odsetek respondentów uważa, iż bardziej skuteczna od projektu Urzędu Pracy jest pomoc rodziny i znajomych (21,6%). Płeć nie różnicowała opinii respondentów.

O trwałości świadczą również opinie uczestników w zakresie poprawy ich sytuacji na rynku pracy, nabytych kwalifikacjach i umiejętnościach. Oprócz faktu podjęcia zatrudnienia, otrzymania środków na działalność, istotna jest także postawa uczestników przejawiająca się zwiększeniem wiary we własne możliwości.

IV. Wnioski i rekomendacje

4.1. Trafność

W kontekście zagadnień związanych z rynkiem pracy powiatu rypińskiego należy podkreślić dwa specyficzne aspekty – dominacja sektora rolniczego w zatrudnieniu mieszkańców powiatu oraz niewielką ilość inwestycji, które mogłyby generować nowe miejsca pracy. Kolejnym wyróżnikiem powiatu jest duży udział ludzi młodych oraz osób o niskim poziomie wykształcenia wśród ogółu bezrobotnych.

W powiecie rypińskim dominującą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem niższym niż średnie, przede wszystkim gimnazjalnym i niższym. W ostatnich trzech latach wzrasta jednak także udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Wynika to m.in. z braku miejsc pracy dla wykształconych osób.

W projekcie udział brali przede wszystkim młodzi bezrobotni – w wieku do 24 lat (43% wszystkich uczestników). Struktura uczestników projektu „Razem po etat” odbiega od struktury bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Rypin pod względem wieku, jednak należy mieć na uwadze, że projekt w największym stopniu objął wsparciem grupę wiekową, która dominuje w strukturze bezrobotnych powiatu

Poziom wykształcenia uczestników projektu był zróżnicowany. Najwięcej było osób o wykształceniu ponadgimnazjalnym (63,26% wszystkich uczestników projektu). Mniej osób miało wykształcenie podstawowe, gimnazjalne i niższe (25,03%). Najmniejszy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (8,41%) oraz pomaturalnym (3,3%).

W porównaniu do ogólnej struktury bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie w badanej próbie uczestników projektu „Razem po etat” dużo większy jest odsetek osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym. Niższy jest natomiast odsetek osób z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym.

Realizacja projektu „Razem po etat” została skierowana przede wszystkim do osób młodych, posiadających jakieś wykształcenie minimum na poziomie zasadniczego zawodowego, a więc do osób, które są w stanie podjąć pracę i posiadają przynajmniej teoretyczną wiedzę w danej dziedzinie. Projekt został nakierowany zatem przede wszystkim na wsparcie bezrobotnych, których stosunkowo łatwiej wyciągnąć trwale z bezrobocia. W kontekście struktury bezrobocia w powiecie był to dobór nie w pełni reprezentatywny. Gwarantował jednak to, że wsparcie będzie wykorzystane w jak najbardziej

efektywny sposób. Dodatkowo tak dobrana grupa docelowa gwarantowała realizację założonych celów projektu. Mimo, iż osoby młode o wykształceniu ponadgimnazjalnym dominowały w projekcie, projekt w dużym stopniu objął także wsparciem osoby o niskim poziomie wykształcenia. Duży odsetek stanowiły także osoby długotrwale bezrobotne.

4.2. Skuteczność

Projekt okazał się być w pełni skuteczną formą wsparcia bezrobotnych w 57% przypadków badanych, które mają obecnie zatrudnienie. Jak się okazuje, około 26,3% przebadanych uczestników projektu jest obecnie ponownie zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie jako bezrobotni. Zdecydowanie najbardziej skuteczną formą okazały się dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Ta forma wsparcia jest o tyle skuteczna, że w dłuższej perspektywie czasu umożliwia stworzenie więcej niż jednego miejsca pracy.

Staże oraz przygotowanie zawodowe okazały się najbardziej skuteczne jeśli chodzi o zatrudnienie – 47,95% badanych, którzy ukończyli staże jest obecnie zatrudnionych, podobnie jak 50% uczestników przygotowania zawodowego. Do zakładania własnej działalności gospodarczej najbardziej przyczyniły się jednorazowe środki – 88,89% badanych uczestników projektu, którzy je otrzymały prowadzi obecnie własną firmę.

Należy podkreślić iż ogólnie wszystkie z oferowanych form wsparcia należy uznać za bardzo skuteczne, gdyż zdecydowana większość uczestników projektu odczuła pozytywne oddziaływanie projektu w swoim życiu zawodowym. Nawet jeśli nie przełożyło się to w sposób bezpośredni na znalezienie miejsca pracy, to uczestnicy projektu mogli zdobyć nowe doświadczenie zawodowe, podwyższyć swoje kwalifikacje lub nauczyć się samodzielnie poruszać po rynku pracy. Projekt przyniósł zatem korzyści poza materialne – wzrost tzw. „umiejętności miękkich”.

4.3. Użyteczność

Projekt okazał się być w największym stopniu użyteczny dla osób młodych, o czym świadczą zarówno opinie samych uczestników, jak i wskaźniki dotyczące skuteczności poszczególnych form wsparcia.

Dla uczestników projektu największe znaczenie miał wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności, możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu, możliwość ukończenia kursu lub szkolenia a także możliwość nawiązania kontaktów z pracodawcami. Co więcej, większość badanych jest zdania, że dzięki udziałowi w projekcie podwyższyli swoje kwalifikacje – tego zdania jest ponad 42,8%

badanych uczestników projektu. Znaczny odsetek badanych dzięki udziałowi w projekcie znalazł pracę (62,6%), otworzył firmę (7%) lub nauczył się samodzielnie poszukiwać pracy (38,5%).

Większość badanych stwierdziła, że po wzięciu udziału w projekcie lepiej radzi sobie w życiu zawodowym oraz że zaoferowana im pomoc była wystarczająca. Najlepiej radzą sobie osoby, które skorzystały z dofinansowania do działalności gospodarczej. Można zatem ogólnie stwierdzić, że wsparcie zaoferowane w ramach projektu było użyteczne z punktu widzenia uczestników - większość uczestników ocenia je jako skuteczne lub bardzo skuteczne.

W najmniejszym stopniu projekt okazał się być skuteczny w przypadku bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Samo zainteresowanie bezrobotnych w tym wieku możliwościami jakie oferował projekt było niskie. Formy wsparcia przewidziane w projekcie nie do końca dopasowane zostały do wymogów i oczekiwań tej grupy wiekowej.

4.4. Trwałość

Na podstawie zrealizowanych badań jednoznacznie należy stwierdzić, że najbardziej trwałe efekty w postaci wyjścia z bezrobocia przyniosły jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Z rzeczywistą oceną trwałości formy wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej należy jednak wstrzymać się do czasu 12 i 24 miesięcy od rozpoczęcia działalności. Wynika to po pierwsze z konieczności utrzymania firmy przez okres minimum 12 miesięcy, co powoduje, iż firmy słabsze przeczekują ten okres czasu i dopiero potem decydują się na likwidację. Z kolei część firm zamyka działalność po okresie 24 miesięcy, gdy traci możliwość ulg w składkach na świadczenia społeczne. Ten okres również często bywa momentem decydującym o przetrwaniu bądź likwidacji firmy założonej przez bezrobotnego. Mając powyższe na uwadze, należy zaplanować stały monitoring tej formy wsparcia.

Najniższą trwałością, rozumianą jako zagwarantowanie trwałego wyjścia z bezrobocia i znalezienie stałego miejsca pracy, charakteryzują się szkolenia. Jednak nie można powiedzieć, że okazały się one zupełnie nieskuteczne – 38,89% badanych uczestników, którzy skorzystali z tej formy pomocy jest obecnie zatrudniona. Pamiętać także należy, że uczestnicy tej formy wsparcia dobrze oceniają zaoferowaną im pomoc.

W wyniku udziału w stażach zatrudnienie znalazło prawie 48% osób biorących w nim udział, 20,55% jest ponownie zarejestrowana w PUP. Wynika to przede wszystkim z podejścia pracodawców do tej

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

formy wsparcia i traktowania stażystów z góry jako pracowników tymczasowych. Pracodawcy nie chcą przyjmować do pracy absolwentów w innej formie niż staż, gdyż chcą oszczędzić koszty.

Trwałością charakteryzuje się także wsparcie w postaci przygotowania zawodowego, w wyniku którego 50% badanych jest zatrudniona, 16,67% prowadzi własną działalność gospodarczą, a jedynie 33,33% jest ponownie zarejestrowana w PUP.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Część A – rekomendacje operacyjne							
Lp.	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1		Str. 37 - 38	Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności, jako najskuteczniejszej formy wsparcia w powiecie.	Powiat rypiński – Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie	Uwzględnienie we wniosku o dofinansowanie na rok 2011 i kolejne		
2		Str. 37 - 38	Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci stażu, jako skutecznej formy aktywizacji zawodowej (zwłaszcza młodych bezrobotnych), która umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego i w konsekwencji zdobycie zatrudnienia.	Powiat rypiński – Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie	Uwzględnienie we wniosku o dofinansowanie na rok 2011 i kolejne		
Część B – rekomendacje kluczowe							
Lp.	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja (str. w Raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1		Str. 17-18	Opracowanie strategii kompleksowego wsparcia rozwoju edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie rypińskim w kontekście wymagań współczesnego rynku pracy.	Powiat rypiński – Starostwo Powiatowe w Rypinie	Opracowanie dokumentu strategicznego poprzedzonego badaniami rynku pracy		

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2		Str. 38	Monitoring efektywności i trwałości pozytywnych efektów wsparcia w ramach projektu, w szczególności wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Realizacja monitoringu na poziomie województwa pozwoliłaby na ocenę całościową tej formy wsparcia w regionie. Badanie to umożliwiłoby wypracowane rekomendacji w zakresie zmian poprawiających efektywność i skuteczność tej formy wsparcia i zaproponowanie zmian o charakterze systemowym.	Wojewódzki Urząd Pracy	Realizacja badań ewaluacyjnych tej formy wsparcia w okresie minimum 2 lat od rozpoczęcia działalności przez uczestnika		
Część C – Rekomendacje horyzontalne							
Lp.	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja (str. w Raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1		Str. 24	Wprowadzenie zasady kompleksowości rozwiązań kierowanych do osób wspieranych przez Powiatowy Urząd Pracy np. w postaci poradnictwa – doradztwa – pośrednictwa przy wszystkich formach aktywnego wsparcia dla bezrobotnego.	IP PO KL	Wytyczne do założeń realizacji projektów przez Powiatowe Urzędy Pracy		
2		Str. 23	Opracowanie systemu zachęt do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia i do udziału w aktywnych formach aktywizacji osób bezrobotnych w celu zwiększenia udziału tej grupy osób w projekcie oraz dostosowanie form wsparcia do potrzeb tej grupy bezrobotnych np. o kompleksowy system refundacji przygotowania stanowisk a pracy dla osób 50+ oraz szkoleń zamawianych przez pracodawcę.	MPiPS	Zmiana rozporządzenia MPiPS		

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ANALIZA SWOT

	Mocne strony	Słabe strony
WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> o umiejętność sprawnego zarządzania projektem, o wiedza na temat specyfiki lokalnego rynku pracy, o odpowiednie zasoby lokalowe, o dobra współpraca z otoczeniem projektu, o wczesna identyfikacja potrzeb uczestników, o współpraca z innymi urzędami w celu wymiany doświadczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> o Niedostateczna ilość ofert pracy, szczególnie niesubsydiowanej w powiecie rypińskim.
	Szanse	Zagrożenia
ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> o duże zainteresowanie projektem ze strony osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> o kryzys ekonomiczny, niedostateczna ilość ofert pracy, o niedopasowanie kształcenia do lokalnego rynku pracy, o brak instrumentów rynku pracy dopasowanych do potrzeb najstarszych i słabo wykształconych uczestników, o konieczność realizacji narzuconych wskaźników utrudnia rzeczywistą pomoc uczestnikom.